

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Podporujeme osvojování češtiny u dětí a žáků cizinců

Metodické a pracovní materiály pro
1.–2. ročník základních škol

Předkládané materiály byly vytvořeny v projektu „Společné vzdělávání a podpora škol krok za krokem. Implementace Akčního plánu inkluzivního vzdělávání – metodická podpora“ (dále jen APIV A) realizovaném v Národním pedagogickém institutu České republiky (dále jen NPI ČR).

Na podporu výuky češtiny jako druhého jazyka byly v projektu vytvořeny:

- Nástroj pro zjišťování jazykových kompetencí v češtině jako druhém jazyce u žáků cizinců (s odlišným mateřským jazykem – OMJ) na ZŠ, který zahrnuje:
 - Jazykový test z češtiny pro žáky s odlišným mateřským jazykem, tj. test zjišťující jazykové kompetence žáků od 3. do 5. ročníku a od 6. do 9. ročníku základní školy
 - Rozhovor s žákem s odlišným mateřským jazykem, který mapuje jazykové zázemí žáka
 - Učitelovo hodnocení jazykové kompetence žáka v češtině na základě pozorování žáka ve výuce i v dalším kontaktu
- Metodické a výukové/pracovní materiály jako pomůcka pro pedagogické pracovníky vzdělávající děti a žáky cizince (s OMJ) s nedostatečnou znalostí češtiny:
 - v povinném posledním ročníku předškolního vzdělávání
 - v 1.–2. ročníku základních škol*
 - v 3.–9. ročníku základních škol
 - metodická doporučení pro práci s volně dostupnými pexesy ve výuce češtiny
 - banka obrázků pro zvýšení názornosti a motivace

* Obrázky uvedené v těchto materiálech jsou původní, vytvořené v projektu APIV A (jméno autorky je uvedeno níže).

Výstupy jsou dostupné z: <https://cizinci.npi.cz/vystupy-z-projektu-apiv-a>.

Informace o dalších aktivitách projektu najdete na: <https://www.npi.cz/projekty/4604-spolecne>.

Autorem materiálu a všech jeho částí, není-li uvedeno jinak, je kolektiv autorů NPI ČR (nástupnická organizace NÚV, projekt IPs APIV A v letech 2017 až 2022).

Dílo podléhá licenci [Creative Commons CC BY SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/) – Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

Zpracovala: doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

Ilustrovala: PaedDr. Simona Pišlová, Dr.

Grafická úprava: Mgr. Lenka Vojíková

Jazyková korektura: Mgr. Vlasta Kohoutová

Národní pedagogický institut České republiky, 2022

ISBN 978-80-7578-093-5

Obsah

Východiska	4
1 Vymezení a charakteristika jednotlivých komunikačních dovedností (informativní přehled).....	5
1.1 Obecná charakteristika komunikačních dovedností	5
1.2 Didaktická charakteristika komunikačních dovedností	7
1.2.1 Receptivní komunikační dovednosti NASLOUCHÁNÍ a ČTENÍ.....	7
1.2.2 Produktivní komunikační dovednosti MLUVENÍ a PSANÍ	7
1.2.3 Specifika jednotlivých komunikačních dovedností	7
2 Metodická doporučení k jednotlivým dovednostem.....	10
2.1 Připravenost žáků na školu	10
2.2 Metodická doporučení pro rozvíjení komunikační dovednosti NASLOUCHÁNÍ	10
2.2.1 Komunikační činnosti v rámci naslouchání	10
2.2.2 Rozvoj fonemického sluchu	10
2.2.3 Techniky poslechu; typy cvičení	11
2.2.4 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A0–A1).....	11
2.2.5 Pracovní listy – naslouchání + mluvení pro úroveň 1 (A0–A1).....	12
2.2.6 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A1–A2).....	19
2.2.7 Pracovní listy pro úroveň 1 (A1–A2)	19
2.3 Metodická doporučení pro komunikační dovednost MLUVENÍ.....	33
2.3.1 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A0–A1).....	33
2.3.2 Pracovní listy – mluvení pro úroveň 1 (A0–A2)	34
2.3.3 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A1–A2).....	41
2.3.4 Pracovní listy – mluvení pro úroveň 1 (A1–A2)	41
2.4 Metodická doporučení pro komunikační dovednost ČTENÍ	48
2.4.1 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A0–A1).....	48
2.4.2 Pracovní listy – čtení + mluvení pro úroveň 1 (A0–A1).....	48
2.4.3 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A1–A2).....	56
2.4.4 Pracovní listy – čtení + mluvení + psaní pro úroveň A1 (A1–A2)	56
2.5 Metodická doporučení pro komunikační dovednost PSANÍ	67
2.5.1 Komunikační činnosti v rámci vytváření dovednosti psaní	67
2.5.2 Techniky psaní.....	67
2.5.3 Typy textů, cvičení	67
2.5.4 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A0–A1).....	68
2.5.5 Pracovní listy – psaní pro úroveň 1 (A0–A1)	68
2.5.6 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A1–A2).....	81
2.5.7 Pracovní listy – psaní pro úrovně 1 (A1–A2)	81
3 Vybraná literatura	88

Východiska

Předkládané materiály jsou určeny pro pedagogy pracující s žáky cizinci a žáky s OMJ v 1. a 2. ročnících ZŠ (dále v textu užíváme společné označení žák s OMJ pro obě uvedené skupiny žáků), s žáky s nedostatečnou znalostí češtiny. Vznikly z potřeby připravit pomocný informační materiál pro pedagogy pracující s těmito žáky¹ mladších věkových kategorií bez návaznosti na jazykový test z češtiny jako druhého jazyka, který je určen žákům až od 3. ročníku.

Je zpracován také samostatný materiál pro práci v mateřských školách. Oba materiály mají mnoho společného, neboť mnoho společného má i práce v obou uvedených zařízeních.

Materiál je koncepčně shodný s metodickými a výukovými materiály pro 3.–9. ročníky ZŠ. Zároveň zohledňuje specifika vzdělávání žáků 1. a 2. ročníku. Pojetí jednotlivých komunikačních dovedností a náročnost úkolů sledují dosažení úrovně osvojení češtiny A0–A1 a A1–A2 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky (SERR), což lze chápat jako jemnější odstupňování náročnosti v rámci českého vymezení úrovně 1. Ve zpracování náročnosti úkolů se střetávají požadavky respektovat toto rozlišení podle úrovní A1, A2 s orientátory běžnými pro učitele, tj. s rozlišením vhodnosti materiálu pro 1. ročník a pro 2. ročník. Současně se však učitel musí zaměřit i na to, v které fázi zvládnutí jednotlivých komunikačních dovedností žák je, nikoli v kterém je ročníku. Proto můžeme tzv. náročnost u konkrétních úkolů sice naznačit, o konkrétním zařazení daného úkolu do práce s konkrétními žáky rozhodne aktuálně vždy učitel.

Každá z rozvíjených řečových dovedností (naslouchání/poslech, čtení, mluvení, psaní) je pak popsána a charakterizována též podle shodné struktury jako v materiálech pro 3.–9. roč. ZŠ, avšak v pořadí, ve kterém se u žáků s OMJ přirozeně vyvíjejí.

Popis jednotlivých komunikačních dovedností má část metodickou a část praktickou – pracovní listy s konkrétními cvičeními, texty a úkoly pro rozvoj dané řečové dovednosti. Pracovní listy si učitel může stáhnout a používat ve výuce.

V odborné literatuře, o níž se tento materiál opírá, se objevuje řada typologií a terminologických označení v rámci popisů jednotlivých komunikačních dovedností, jejichž stručný přehled zde pro informaci uvádíme. Neznamená to ovšem, že by s nimi musel učitel nutně pracovat.

Texty jsou zpracovány záměrně stručně a přehledně, aby se v nich uživatel mohl rychle zorientovat. Jsou doplněny odkazy na další vybranou literaturu ke zpracované problematice.

¹ Pojmenování žák zahrnuje i pojem žákyně, stejně tak pojem učitel používáme i ve významu učitelka.

1 Vymezení a charakteristika jednotlivých komunikačních dovedností (informativní přehled)

1.1 Obecná charakteristika komunikačních dovedností

Naslouchání

Podle podmínek poslechu:

- Poslech řízený, metodicky připravený
- Poslech neřízený (v přirozené komunikační situaci)
- Poslech zprostředkovaný (technickým zařízením)
- Poslech nezprostředkovaný (nezávislý na technice)

Formální typy naslouchání:

- pozorné
- aktivní

Funkční typy naslouchání:

- orientující
- věcné
- interakční (kritické)
- zážitkové

Mluvení

- Projev soukromý
- Projev veřejný
- Projev dialogický
- Projev monologický
- Projev připravený
- Projev nepřipravený, bezprostřední

Čtení

Podle čtenářské techniky:

- Počáteční/základní čtení
- pokročilé čtení:
 - čtení s porozuměním
 - čtení analytické
 - čtení hodnotící

Formální typy:

- čtení pozorné
- čtení aktivní
- čtení rychlé

Funkční typy:

- čtení orientující (čtení instrukcí, čtení vyhledávací, čtení zběžné)
- čtení věcné + čtení studijní
- čtení interakční (kritické)
- čtení zážitkové

Klasifikace vycházející z čtenářské techniky:

- **orientační čtení:** žák rozumí jednotlivým slovům, slovním spojením až větám; (*odpovídá počátečnímu/základnímu čtení*);
- **selektivní čtení:** žák pochopí hlavní informace v textu; (*odpovídá pozornému čtení*)
- **detailní čtení:** žák porozumí konkrétním detailům, podrobnostem v textu;

(odpovídá orientujícímu čtení, období čtení instrukcí)

- **čtení s porozuměním:** Žák identifikuje všechny zjevně vyjádřené významy textu, umí vybrat z textu důležité informace a umí jednat podle nich, umí vyhledat další potřebné informační zdroje. (soulasně vymezení s jinými klasifikacemi)

Pozn. 1: V souvislosti s nasloucháním (poslechem) a čtením se často objevuje i termín globální (poslech nebo čtení) spojený s globálním porozuměním. Globální porozumění zaznamenáme u žáka, který pochopí celkový smysl přečteného nebo vyslechnutého sdělení a je schopen podle takto získané informace jednat. Znamená to, že globálního porozumění může nabýt žák i po přečtení textu v úrovni počátečního/základního čtení.

Selektivní porozumění odpovídá selektivnímu čtení, tedy dovednosti zachytit a zpracovat některé zřetelné informace obsažené v textu, oproštěné od podrobností a podružných informací. Také selektivního porozumění lze dosáhnout na úrovni počátečního/základního čtení.

Detailní porozumění již předpokládá úroveň pokročilého čtení, a to čtení s porozuměním, jak je chápáno v domácí didaktice, včetně čtení analytického a v některých případech i čtení hodnotícího.

Je vidět jistá terminologická nejednotnost ve vymezení typů dovedností, křížení některých terminologických soustav.

Pozn. 2: Klasifikace typů čtení nevychází z metody, kterou se žák učí číst. Obě nejrozšířenější metody (metoda analyticko-syntetická a metoda genetická, často spojovaná s metodou globální) nakonec vyústí k srovnatelnému výsledku, žák se tzv. naučí číst, i když registrujeme zpravidla různou rychlost osvojování čtecí techniky a různé „výhody“ a „nevýhody“ ve srovnání obou metod. Žáci vedení genetickou metodou při nácvičce čtení čtou celá slova po hláskách a ve výsledku bývají v osvojování čtecí techniky často i rychlejší než žáci vedení analyticko-syntetickou metodou, neslabikují však, což jim chybí zpravidla ve 2. ročníku, když se snaží rozdělit slova na konci řádku. Kompenzovat tuto „ztrátu“ může učitel prací s rozpočítadly. Cestou rytmizování slov žáci ke slabikám dojdou, ale v podstatě je dále potřebovat nebudou. Výhodou naopak je, že v tom případě nebudou chybně ztotožňovat slabiku se stavebním prvkem slova. Slabika je totiž pouze zvukovou jednotkou, nikoli stavební. Slova po slabikách vyslovujeme, ale ze slabik se neskládají, skládají se z kořenů, předpon a přípon.

Žáci vedení analyticko-syntetickou metodou naopak se slabikami pracují, snadněji si později uvědomují, že slovo není nedělitelný celek, ale díky akcentu na analýzu pomaleji syntetizují, a proto se u nich může čtecí technika vyvíjet pomaleji (a navíc je tu i již zmíněné nebezpečí chybného ztotožnění slabiky se stavebním prvkem slova). Nerovnoměrnost vývoje dovednosti čtení je ale naprosto normálním jevem, někteří žáci již na konci 2. ročníku čtou relativně rychle, a hlavně plynule, jiní tuto dovednost zvládají až ve 3. ročníku. Obecně bývá právě konec 3. ročníku důležitým momentem, kdy se dovednost čtecí techniky u většiny žáků vyrovnává. V souvislosti s tím se ovšem také různě vyvíjí zvládání některých typů čtení, nejzřetelnější bývají rozdíly v posunu od čtení orientujícího ke čtení věcnému (2. ročník), z hlediska čtecí techniky pak posun od orientačního čtení na konci 1. ročníku ke čtení detailnímu (na konci 3. ročníku). Dlouhodobým vývojem prochází čtení s porozuměním.

Psaní

Formální typy psaní:

- fragmentární
- napodobivé
- řízené
- tvořivé

Funkční typy psaní:

- Orientující
- Věcné
- interakční (kritické)
- zážitkové

1.2 Didaktická charakteristika komunikačních dovedností

1.2.1 Receptivní komunikační dovednosti NASLOUCHÁNÍ a ČTENÍ

Didaktika zvláště akcentuje způsoby čtení – **čtení hlasité** (poskytující zpětnou vazbu o stavu čtecí techniky žáka jak pro učitele, tak pro žáka samého je nezbytnou fází před čtením tichým) a **čtení tiché**.

Pro receptivní komunikační dovednosti čtení a naslouchání (poslech) je zavedena společná klasifikace a společný postup vytváření dovednosti:

1. **společná klasifikace** postihující stupeň porozumění čtenému nebo slyšenému textu/sdělení:
 - čtení nebo poslech globální
 - čtení nebo poslech selektivní (+ rezponzivní poslech)
 - čtení nebo poslech detailní
2. **společný postup** vytváření dovedností čtení a naslouchání:
 - **předtextové aktivity** (přípravná fáze) – motivace, práce s klíčovými slovy a významem slov, související věcné znalosti, popis obrázků k tématu, brainstorming, rozhovor o tématu, hry, křížovky, tvorba otázek k textu, skládání dialogu aj.
 - **textové aktivity** (fáze vlastního čtení nebo poslechu)
 - první čtení, první poslech
 - druhé čtení, druhý poslech
 - kontrolní fáze
 - **potextové aktivity** (vedoucí k produktivním činnostem mluvení, psaní)

1.2.2 Produktivní komunikační dovednosti MLUVENÍ a PSANÍ

Reproduktivní a produktivní cvičení

Proces vzniku psaného nebo mluveného komunikátu: fáze invence, fáze kompozice, fáze stylizace, fáze revize, finální fáze

1.2.3 Specifika jednotlivých komunikačních dovedností

Každá z následujících dovedností je charakterizována v jednotlivých krocích. Ty by měli učitelé znát, protože každý z uvedených kroků může mít dopad na konkrétní práci s žáky. To se týká především částí zachycujících proces každé dovednosti. Položky v části Podmínky realizace dané dovednosti budou signálem, co je třeba pro rozvoj dané dovednosti zajistit nebo co bude třeba aktivizovat. Nesplnění podmínek realizace dovednosti může mít negativní dopad na všechny žáky. Zvláštní možné problémy žáků s nedostatečnou znalostí češtiny jsou shrnuty vždy v závěru charakteristiky každé dovednosti.

a) Specifika řečové dovednosti NASLOUCHÁNÍ

Nasloucháním se jedinec vyrovnává se svým okolím od narození a zdá se, že bez rozdílů, do kterého jazyka se narodil.

Proces poslechu:

1. Vnímání zvuků a segmentace vnímaného.
2. Dekódování slyšených zvuků.
3. Přiřazení významů identifikovaným zvukům.
4. Zapamatování (krátkodobá paměť).

Podmínky naslouchání:

1. Fungující receptor (ucho) a propojení s mozkovými centry.
2. Schopnost soustředit se.
3. Porozumění komunikačnímu kódu.
4. Kvalitní, zřetelný, přiměřeně silný zvuk, u řeči pomalejší tempo.
5. Dostatečné přestávky (pro odpočinek, střídání aktivit nenáročujících stálé naslouchání).
6. Eliminace hluku a rušivých faktorů.

Možné problémy v naslouchání žáků s OMJ:

- Pomalu se vyvíjející citlivost v naslouchání zvukům jiným než mateřského jazyka.
- Nedostatečné rozlišení slov zvukově podobných a s tím spojená možná záměna významů slov.
- Omezená slovní zásoba.
- **Problémy spojené s mluvěm**
 - objektivní: mluví rychle, potichu, nebo naopak příliš nahlas, nepřesně artikuluje; najednou mluví několik mluvčích;
 - subjektivní: hlas nepříjemný naslouchajícímu (intonací, zabarvením hlasu apod.)

b) Specifika řečové dovednosti MLUVENÍ

Žák s OMJ v osvojování češtiny jako druhého jazyka v podstatě opakuje ontogenezi řeči (vývoj) rodilého mluvčího, ale ve velice zrychlené podobě.

Proces mluvení:

1. Tvoření zvuků řeči – hlásek a jejich funkční využití.
2. Funkční využívání dalších zvukových prostředků řeči.
3. Podřízení výběru zvukových prostředků řeči komunikačnímu záměru mluvčího.

Podmínky mluvení:

1. Fungující fonační (hlasové), respirační (dechové) a artikulační (výslovnostní) ústrojí jedince a propojení s mozgovými centry.
2. Osvojení komunikačního kódu.
3. Osvojení výslovnostních pravidel a pravidel správného tvoření hlásek.
4. Zájem o komunikaci zvukem, mluvením.

Možné problémy v mluvení u žáků s OMJ:

1. Nedostatečná funkce uvedených ústrojí.
2. Nezvládnutí správné výslovnosti a tvoření hlásek.
3. Rušivý vliv rodného jazyka žáka s OMJ.
4. Nedostatečná znalost komunikačního kódu.
5. Psychické zábrany, ostych, tréma.
6. Nezájem o komunikaci s okolím, s většinouovou společností.

c) Specifika řečové dovednosti ČTENÍ

Čtení je klíčovou dovedností jedince, jejímž prostřednictvím se dostává k informacím a ke vzdělání vůbec, je předpokladem k rozvíjení dovedností dalších. Tvoří podstatnou součást komunikační kompetence člověka.

Proces čtení:

1. Vnímání grafémů (písmen) ve slovech.
2. Věcné a významové zpracování slov.
3. Významové zpracování vět, textu.

Podmínky čtení:

1. Znalost písmen.
2. Fungující receptor (oko nebo hmat) a propojení s mozgovými centry.
3. Porozumění komunikačnímu kódu.
4. Osvojení čtecí techniky a porozumění čtenému textu.
5. Zvládnutí čtenářských strategií.
6. Zájem o čtení, o získání informací čtením.

Možné problémy ve čtení žáků s OMJ:

1. Nedostatečně zvládnutá nebo nedocvičená čtecí technika. (To se ovšem týká i českých žáků, docvičení čtecí techniky bývá registrováno až ke konci 3. ročníku.)
2. Omezená slovní zásoba.
3. Neporozumění textu, neznalost kontextu, neznalost českých sociokulturních specifíků.
4. Nezájem o čtení.

d) Specifika řečové dovednosti PSANÍ

Komunikační dovednost psaní se vytváří jako součást komunikační kompetence jedince. Psaní je složitý a velice náročný proces spojující mentální akt s aktem motorickým za účasti vizuálního a sluchového vjemu (a to i tehdy, mluví-li jedinec tzv. jen pro sebe, v duchu). V současné době se psaní nepřikládá často důležitost odkazem na využití techniky a nahrazení psaní rukou tiskáním do klávesnice. To ovšem neznamená, že jedinec dovednost psaní rukou nepotřebuje.

Proces psaní:

1. Uvolnění jemné motoriky ruky.
2. Zvládnutí zápisu jednotlivých grafémů.
3. Osvojení pravopisných pravidel a jejich aplikace při psaní.
4. Aktivní zvládnutí fází tvorby souvislého textu.

Podmínky psaní:

1. Rozvinutá jemná motorika ruky.
2. Zvládnutí systému písmen v tzv. tiskací a psací podobě.
3. Osvojení pravopisných pravidel slov domácích i přejatých.
4. Nutnost nebo potřeba jedince zvládnout záznam slyšeného nebo převést mluvenou komunikaci na psanou.

Možné problémy v psaní žáků s OMJ:

1. Nezvládnutí zápisu některých písmen.
2. Rušivý vliv písma rodného jazyka žáka s OMJ.
3. Neaplikování pravopisných pravidel v praxi.
4. Nedostatečná znalost komunikačního kódu.
5. Nezvládnutí tvorby souvislého (koherentního) textu.
6. Nezájem o psaní.

2 Metodická doporučení k jednotlivým dovednostem

2.1 Přípravenost žáků na školu

Pro přirozený vývoj dítěte/žáka by bylo dobré, kdyby přechod od předškolního do školního věku byl plynulý. To se přirozeně týká i žáků s OMJ. Se vstupem do 1. třídy mohou mít tito žáci nejen problémy se zvládnutím češtiny, ale nemusí u nich být dostatečně vyvinuty ani další dovednosti potřebné pro rozvoj komunikačních dovedností a školní práci. Proto budou součástí cvičení v komunikačních dovednostech i cvičení v dovednostech osobnostního vybavení žáků, a to především trénink v koncentraci pozornosti a soustředění, sluchové, zrakové a prostorové orientaci a cvičení krátkodobé paměti. Cvičení uvedených dovedností bude součástí cvičení jazykových.

Žákům s OMJ, kteří nenavštěvovali českou mateřskou školu, mohou chybět i některé věcné informace především sociokulturního charakteru. Nebudou možná vědět, jak se chovat k dospělým, jak se oblékat, jak stolovat, které kontaktní prostředky užívat (pozdravy, oslovení, vykání/tykání), nebudou třeba znát běžné lidové písničky, pohádky a pohádkové bytosti, dětské říkanky a hry aj. Rovnou do české 1. třídy ZŠ mohou nastoupit i děti, které nenavštěvovaly mateřskou školu ani doma, ve své vlasti. Nevnímají učitele jako autoritu, protože se s autoritou nikde nesetkaly. Neumějí naslouchat, tykají učiteli apod. Učitel elementarista zde bude mít mnoho práce, půjde o pozvolný proces začleňování žáka s OMJ do českého školního prostředí.

Mluvíme-li o věkové skupině žáků 1. a 2. ročníků ZŠ, musíme si uvědomit, že nejde o jednotné období, ale že mezi 1. a 2. ročníkem bývá u všech žáků někdy i velký rozdíl. Práce v prvním ročníku se bude v mnohém shodovat s prací v posledním ročníku mateřské školy.² V 1. a 2. ročníku ZŠ se bude intenzivně rozvíjet především komunikační dovednost naslouchání a mluvení. Komunikační dovednosti čtení a psaní nastoupí až v druhé polovině 1. ročníku a výrazně se budou rozvíjet v 2. ročníku.

2.2 Metodická doporučení pro rozvíjení komunikační dovednosti NASLOUCHÁNÍ

2.2.1 Komunikační činnosti v rámci naslouchání

Rozvoj dovedností souvisejících s nasloucháním. (Jde o dovednosti podílející se na osobnostním vybavení žáka; mohou se opakovat v podstatě u všech komunikačních dovedností, neboť tvoří nedílnou součást jejich rozvoje.)

1. Koncentrace **pozornosti**, soustředění.
2. Trénink krátkodobé **paměti**.
3. Sluchová, zraková a prostorová **orientace**.

Všechny tyto dovednosti můžeme rozvíjet cvičeními hrového charakteru. Vedle Kimovy hry, v níž se cvičí momentální pozornost a krátkodobá paměť, pozorují žáci řadu podobných obrázků a vybírají z ní dva stejné nebo pozorují dva téměř stejné obrázky a hledají určený počet rozdílů. Takové hry sice nejsou spojeny s nasloucháním (pokud nebereme v úvahu pozorné naslouchání instrukcí ke cvičení), ale výrazně se podílejí právě na rozvoji pozornosti a paměti. Obě tyto dovednosti můžeme spojit i s nasloucháním např. ve cvičení, v němž žák kreslí obrázek podle slyšené instrukce.

2.2.2 Rozvoj fonemického sluchu

Typová odlišnost nebo naopak shoda mateřského jazyka a češtiny ovlivní rychlost a úspěšnost naslouchání zvukům češtiny. Cvičení zahrnují identifikaci hlásek, slabikování, opakování a diferenciaci slov.

² Zde podrobně neopakujeme potřebné výklady a doporučení pro práci v MŠ a odkazujeme na příslušný materiál Metodické a pracovní materiály pro mateřské školy, dostupné na <https://cizinci.npi.cz>.

Výslovnostní cvičení:

1. Identifikace hlásek nasloucháním.
2. Identifikace pozice sledované hlásky ve slově – náslovná pozice (nejsnazší), pozice na konci slova (pozor na neutralizaci párových souhlásek v české výslovnosti), pozice uvnitř slova.
3. Slabikování – rytmizace čtení / výslovnosti textu po slabikách.
4. Opakování výslovnosti hlásek nebo slov podle mluvního vzoru.
5. Sluchová identifikace slov – výběr slyšeného slova z nabídky slov podobných formou nebo významem.
6. Výslovnostní cvičení – hlásky, slova – kvalita výslovnosti pomáhá rozvoji řeči. Pozn.: Jednotlivé hlásky necvičíme izolovaně, ale ve slovech, jedinec poznává jejich funkci v nich. **Nevhodnost jazykolamů** – ve většině z nich je vysoká frekvence slov, jejichž význam bude pro žáky s OMJ neuchopitelný.

2.2.3 Techniky poslechu; typy cvičení

Globální – žák porozumí hlavní myšlence vyslechnutého textu. (Pozn.: Prosím nezaměňujte za globální metodu výuky prvopočátečního čtení!)

Selektivní (omezeně) – žák porozumí důležitým slovům a slovním spojením z vyslechnutého textu.

Typy textů, cvičení (v závislosti na úrovni osvojení češtiny):

1. Krátké, jednoduché a ustálené pokyny, zadání jednoduchého úkolu.
2. Krátké a jednoduché otázky.
3. Jednoduchá cvičení se stručným zadáním.
4. Krátké rozhovory (2–4 repliky) učitel–žák, žák–žák.
5. Jednoduché sdělení.
6. Minivýprávění.
7. Hra.

2.2.4 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A0–A1)

Výběr her zaměřených na vnímání zvuku (1. i 2. ročník)

(Možné spojení s další dovedností, nejčastěji mluvením.)

Hry zaměřené na lokalizaci zvuku – prostorová orientace: odkud zvuk přichází.

(Např. hry *Kde je budík*; *Kuřátko, pípni* apod. v různých variantách.)

Hry zaměřené na charakter zvuku – co zvuk způsobilo, kdo promluvil.

(Např. hry *Co kdo dělá*, *Co je uvnitř* apod. v různých variantách.)³

Hry a cvičení se zaměřením na další dovednosti v kombinaci s porozuměním slyšenému:

- Opakování slov – soustředění, paměť, mluvení (hra *Kdo sedí u stolu* apod.)
- Porozumění slyšenému – fyzické jednání (Různé varianty hry *Budíček* – Učitel předčítá velmi krátké vyprávění / zprávu / řadu slov. Žáci mají hlavy položené na stolku a předstírají spánek. Probudí se, tj. zvednou hlavu, když zaslechnou slovo začínající smlouvanou hláskou nebo když zaslechnou smlouvané slovo. Varianta s kontrolou porozumění – žáci zvednou hlavu, když zaslechnou slovo patřící do smlouvané řady slov. Např. stanovíme téma *ovoce* a učitel říká řadu slov *chléb, mléko, jablko, židle, třešně, tužka, hruška* atd. Žáci nejen zvednou hlavu, uslyší-li slovo, jež vyhodnotí jako název ovoce, ale mohou i vybrat zobrazení významu slova z nabízené řady obrázků. Vždy možná varianta: Žáci „nespí“, když zaslechnou smlouvané slovo, tlesknou.

³ Opět odkazujeme na výběr her v již vzpomínaném materiálu pro mateřské školy – dostupné na <https://cizinci.npi.cz>.

Cvičení fonemického sluchu (1. ročník)

Průběžně cvičíme vyvozování a identifikaci hlásek, nalézání jejich pozice ve slově.

- **Hlásky v náslovné pozici.** Začínáme samohláskami, neboť jejich výslovnost je díky jejich tónové povaze a nesložitému nastavení mluvidel snazší než výslovnost souhlásek. Výslovností se totiž řídíme i při naslouchání, protože slyšené hlásky se jedinci snaží též hned i vyslovovat. Pro kvalitu nastavení jednotlivých samohlásek modifikujeme do podoby vhodné pro děti tzv. vokálové ladičky a další cvičné texty známé z učebnic techniky řeči (srov. např. HÁJKOVÁ, Eva. *Rétorika pro pedagogy*. Praha: Grada, 2011, ISBN 978-80-247-1990-0). Ze souhlásek vybíráme ze skupin hlásek podle artikulační obtížnosti a frekvence užití, jak je to známo u českých dětí. Artikulační náročnost souhlásek bývá u žáků s OMJ obdobná, i když ne vždy. Např. po nejjednoduchších skupinách *m, b, p* a *f, v* cvičí české děti *h, ch*, což ovšem naopak pro mnohé žáky s OMJ (v závislosti na mateřském jazyce) mohou být hlásky artikulačně výrazně obtížné. Žák může hlásku dobře slyšet, i když ji zatím nezvládne správně vyslovit.
- **Hlásky na koncích slov.** Identifikace koncové hlásky je podstatně těžší než v pozici na začátku slova, proto tato cvičení žákům s OMJ na úrovni A0–A1 nemusíme nabízet. Jestliže je však do práce s těmito žáky zařadíme, už nyní nesmíme žáky vyzývat k identifikaci koncových hlásek u slov zakončených na znělou párovou souhlásku (např. *řetěz, zpěv, zub* atd.), neboť ty se v české výslovnosti mění na souhlásku neznělou (*-s, -f, -p* atd.), čímž bychom žáka zbytečně mátlí a předčasně mu podsouvali cosi, co by mu mohlo v budoucnu vadit při psaní.

Cílem cvičení v identifikaci hlásek není poznání jejich lingvistické charakteristiky, ale postupné zvládnutí správného tvoření hlásek a poznání jejich funkce ve slovech pro zajištění srozumitelnosti řeči žáka s OMJ.

Cvičíme přesnou artikulaci (ideálně společně se všemi žáky ve třídě, neboť nedocvičenou správnou výslovnost mají bohužel i mnozí žáci, kteří českou mateřskou školu navštěvovali.)

Možné hry: *Ozvěna, Tichá pošta* aj.

Výběr textů

- **Pokyny:**
Již v mateřské škole nebo hned v prvních týdnech pobytu v 1. ročníku ZŠ žák postupně poznává jednoduché pokyny typu *řekni, nakresli, pojď, jez, sed'* apod. Podmínkou porozumění pokynům je jejich stručnost a neměnnost.
- **Otázky:**
Pro první otázky a porozumění jim platí též požadavek stručnosti a pokud možno ustálenosti formy. Žáci brzy zaregistrují specifickou melodii otázky (stoupavě klesavou nebo stoupavou) a postupně začnou chápat i význam tzv. tázacích slov, a to slov **kdo** a **co**, dále **kde, kam, jak** a konečně i **proč**. Postupně porozumí i otázkám s defektním slovosledem typu *A jmenuješ se jak?* Přestože patří takové otázky bohužel k častým jevům v komunikaci, měli by učitelé dbát na kulturu řeči a tuto formu otázky by neměli užívat.
- **Zadání úkolů/cvičení:**
Požadavek stručnosti platí i pro instrukce k úkolům a cvičením, navíc u těchto formulací akcentujeme i přesnost vyjádření, přesnost vymezení požadavku, který žákovi klademe. Zadání úkolů a cvičení čte žákovi učitel, a i ke konci 1. třídy, kdy si žáci základy čtení osvojili a zadání cvičení a úkolů si již zvládnou přečíst sami, musí učitel opakovaně ověřovat, zda a jak žáci zadání cvičení a úkolu porozuměli. Pokud ovšem mluvíme v této kapitole o naslouchání, o vlastním čtení instrukcí neuvažujeme a sledujeme, zda a jak žáci porozuměli vyslechnuté instrukci.
- **Souvislé texty – viz pracovní listy; učitel doplňuje podle potřeby předtextové a potextové aktivity**

2.2.5 Pracovní listy – naslouchání + mluvení pro úroveň 1 (A0–A1)

POZNÁMKA KE VŠEM PRACOVNÍM LISTŮM – STRUKTURA:

Na první straně PL je charakteristika úkolu/textu a metodická doporučení pro práci učitele, jazyková náročnost, doporučení pro zařazení do ročníku ZŠ.

Na další straně/stranách je znění pracovního listu – možno kopírovat.

PL Text 1	Řízený poslech instrukce
Úroveň	1 (A1)
Věk	Poslední ročník MŠ / 1. ročník ZŠ
Délka	Krátký text, 9, resp. 10 slov
Téma	Dětský svět, volnočasové aktivity: Děti si hrají
Rozvíjené dovednosti	Aktivní naslouchání , soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, mluvení

Metodické doporučení k práci:

Cvičení I

Žák vyslechne instrukci a reaguje podle ní. Pojmenuje všechny předměty na obrázcích. Podle úrovně svých znalostí češtiny může uvést vždy jedno slovo, ale může vytvořit celé věty i případně širší sdělení.

Učitel může cvičení variovat doložením dalších obrázků.

Cvičení II

Fyzickým jednáním nahrazují žáci s OMJ svou dosud nerozvinutou aktivní dovednost mluvení, ale dokládají porozumění sdělení/instrukci.

Učitel ví, že nemůže zadat úkol v podobě „Nakresli, jak si hraješ ty“, protože většina dětí nezvládne nakreslit postavu člověka v pohybu

Text k poslechu 1

Cvičení I

Řekni, co je na obrázcích. Kterou hračku máš rád?

(Instrukci přečte učitel.)

Cvičení II

Pro zdatné kreslíře:

Nakresli, s čím si hraješ ty. Nakresli svou oblíbenou hračku.

PL Text 2	Řízený poslech
Úroveň	1 (A1)
Věk	Poslední ročník MŠ / 1. ročník ZŠ
Délka	Dlouhý text, 27 slov
Téma	Dětský svět, volnočasové aktivity: Děti si hrají
Rozvíjené dovednosti	Naslouchání pozorné, soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, mluvení

Učitel stručně popisuje situaci na louce. Žáci naslouchají a jako oporu porozumění mají obrázek. Text čte pomalu a zřetelně nebo žáci poslouchají nahrávku. (Tu může namluvit i učitel ze sousední třídy. Podmínkou je kvalitní výslovnost.) Vždy je výhodnější, když žáci uslyší mluvčího, kterého neznají, jehož ještě neslyšeli.

Po vyslechnutí textu následují Otázky I, otázky přečte učitel, žáci mají podle vyslechnutého textu odpovědět. Otázky předpokládají volné odpovědi, ty ovšem nemusí žáci sami vytvářet, pokud dobře naslouchali. Odpovědi totiž v textu přímo zazněly.

Řešení:

1. Hrají si. / Děti si hrají.
2. Dva. / Dva kluci si hrají s míčem.
3. Čtou, houpou se, malují. / Jedna si čte, jedna se houpe a jedna maluje.

Úkol jiného typu představují Otázky II, na které nelze volně odpovědět, ale žák se musí rozhodnout mezi dvěma alternativami. To předpokládá přesné a úplné porozumění textu i otázkám.

Řešení: NE, ANO, NE.

Pozn. k množstevnímu vyjádření počtu dětí. Neučíme číslice, počet šest je pouze jako vyjádření velkého množství, u většiny žáků postačí představa, že je to hodně. Ptáme se na počet dětí, kde je odpověď dvě.

Text k poslechu 2

Na louce vidíme šest dětí. Hrají si. Holky si čtou knížku, malují nebo se houpou na houpačce. Dva kluci kopou do míče. Jeden kluk sedí na stromě.

Otázky I (Otázky přečte učitel.)

1. Co dělají děti na louce?
2. Kolik kluků si hraje s míčem?
3. Co dělají holky?

Otázky II

Odpovězte ano, nebo ne:

1. Jsou na obrázku dvě děti?
2. Jedna holka si maluje?
3. Čte si kluk knížku?

PL Text 3	Řízený poslech
Úroveň	1 (A1)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Dlouhý text, 31 slov
Téma	Dětský svět, volnočasové aktivity: Děti si hrají
Rozvíjené dovednosti	Naslouchání pozorné, soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, mluvení

Učitel popisuje stejný obrázek jako u Textu 1, žáci obrázek sledují jako oporu porozumění. Text je tentokrát náročnější na paměť vzhledem k užitým jménům dětí na obrázku.

Následují otázky I

Otázky přečte učitel, žáci mají podle vyslechnutého textu odpovědět. Učitel může jména dětí zaměnit s aktuálními jmény dětí ve své třídě. Na otázku č. 3 může žák odpovědět, že pod stromem sedí jen jedna holka/holčička. Přestože se text zaměřil na dětská jména, budeme kladně hodnotit i odpovědi chlapec/kluk, děvče/holka.

Řešení:

1. Hrají si. / Děti si hrají.
2. Není. / Šimon na houpačce není, je tam holka/Maruška.
3. Pod stromem sedí holka/Lenka. / Pod stromem sedí Lenka a Anička. / Pod stromem sedí dvě holky.

Jiný typ je Cvičení II

Jde o volbu jedné z alternativ řešení. Místo otázek žák volí mezi tvrzeními. Větná melodie tvrzení je melodie věty oznamovací, tedy klesavá. Ta vzbuzuje zdání správného věcného oznámení, proto bude rozhodování žáka obtížnější, neboť může všechna tvrzení chápat jako pravdivá sdělení. Správné řešení tak bude předpokládat detailní porozumění základnímu smyslu vyslechnutého textu. To se nejzřetelněji ukáže v odpovědi č. 3 – Anička sice sedí pod stromem a maluje, nikoli však knihu. Zde můžeme uvažovat o úrovni A2.

Řešení: NE, ANO, NE.

Text k poslechu 3

Na louce vidíme šest dětí. Hrají si. Lenka si čte knihu, Maruška se houpe a Anička sedí pod stromem a maluje. Šimon a Tom kopou do míče. Kuba sedí na stromě.

Otázky I (Otázky přečte učitel.)

1. Co dělají děti na louce?
2. Je Šimon na houpačce?
3. Kdo sedí pod stromem a kdo na stromě?

Cvičení II (Tvrzení čte učitel.)

Odpověz ano, nebo ne.

1. Maruška si hraje s míčem.
2. Kuba sedí na stromě.
3. Anička maluje knihu.

2.2.6 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A1–A2)

Výběr her na vnímání zvuku

Stále hrajeme hry na identifikaci a směr zvuku, jak jsme uvedli v podkap. 2.1.5, pochopitelně i s odkazem na hry v materiálu pro mateřské školy. Spojujeme zaměření na zvuk s rozvojem dalších dovedností, cvičením krátkodobé paměti a dílčím porozuměním (*Přijela babička z Číny, Najdi správné obrázky, Hledáme rým, Ozvěna, Tichá pošta* aj.)

Cvičení fonemického sluchu

Vyvozování a identifikace hlásek:

- **Hlásky v náslovné pozici.** Soustředíme se nejen na samohlásky, ale již více na souhlásky. Herní technikou můžeme vytvářet řady slov se zadanou počáteční hláskou, a pozvolna tak rozšiřovat slovní zásobu dětí.
(Např. hra *Země, město* ve zjednodušené podobě, neboť žákům budou chybět věcné informace.)
- **Hlásky na koncích slov.** Systematicky vybíráme slova vhodná nejen pro soustředěné naslouchání a přesné opakování, ale současně především frekventovaná a patřící do základní slovní zásoby žáka daného věku. Spojujeme naslouchání a porozumění slovům s mluvením, tedy se zpětnou výslovností slyšených slov, a rozšiřujeme tak slovník žáka s OMJ. Pozor: pracujeme stále s vyřazením slov zakončených na znělou párovou souhlásku, jak bylo vysvětleno výše.
- **Hlásky uvnitř slov.** Jde o nejtěžší identifikaci hlásky ve slově.

Artikulační cvičení

Stále docvičujeme ortofonickou výslovnost českých hlásek, opět u všech žáků, nejen u žáků s OMJ, neboť artikulační nedostatky přetrvávají i u českých žáků. Zatímco čeští žáci mohou cvičit různé jazykolamy, u žáků s OMJ to stále nedoporučujeme, protože jazykolamy často obsahují výrazy nefrekventované, mnohdy i zastaralé, jejichž význam budeme žákům s OMJ jen těžko vysvětlovat. Doporučujeme hry, např. *Na slepého obra*.

(Žáci sedí ve dvojicích proti sobě, v uličce mezi nimi prochází slepý obr – žák se zavázanýma očima. Žák na jedné straně z dvojice vysílá, tj. nehlasně artikuluje sdělení, jež žák na druhé straně má zaznamenat. Jakmile ovšem slepý obr zaslechne hlas artikulujícího žáka nebo aspoň jeho šepot, ukáže směrem, odkud zvuk slyšel, a příslušná dvojice žáků je diskvalifikována. Vyhrává dvojice, která nejdříve a správně předá sdělení. Jako sdělení doporučujeme vybírat věty, které si mají žáci tak jako tak zapamatovat, např. gramatická pravidla nebo matematické poučky apod. Např. Na začátku věty píšeme velké písmeno. Hra nutí žáky přehnaně, ale přesně artikulovat.)

Výběr textů

- **Instrukce** – pokyny, zadání cvičení a úkolů;
- **Krátká sdělení** – zprávy, jednoduché informace;
- **Rozhovory, vzkazy** – krátké dialogy (2–6 replik);
- **Souvislý delší text, příběh** – pohádka.

2.2.7 Pracovní listy pro úroveň 1 (A1–A2)

PL Text 4	Kreslení podle vyslechnutého textu
Úroveň	1 (A2)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Středně dlouhý text, 25 slov
Téma	Dětský svět, kreslíme obrázek
Rozvíjené dovednosti	Naslouchání pozorné, soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, jemná motorika

Předtextové aktivity

Nácvik kreslení podle diktátu:

Učitel říká slova a žáci kreslí, co slova označují, např. strom, kniha, ryba...

Text k poslechu

Instrukce i text čte/říká učitel. Mluví pomalu, s malými přestávkami za větami. Text opakuje několikrát. Žáci při aktivním naslouchání učiteli sledují předkreslený obrázek.

Možnosti práce žáků:

- Dokreslují obrázek během naslouchání.
(Testujeme aktuální porozumění textu.)
- Dokreslí obrázek po vyslechnutí celého textu.
(Testujeme porozumění textu a krátkodobou paměť.)

Učitelova instrukce: **Dokresli obrázek podle textu. Pak obrázek vybarvi.**

Vlastní text:

Na nebi svítí sluníčko. U řeky stojí dům. Má dvě okna a uprostřed dveře. Vedle domu roste strom. Na louce rostou kytky a létají motýli.

Můžeme konkretizovat zadávaný text pro žáky, kteří si nebudou vědět rady např. s volbou barev atd.:

Hned u řeky stojí hnědý dům. Má červenou střechu, dvě černá okna a uprostřed dveře. Vpravo (vlevo) vedle domu roste zelený strom. Na louce jsou dvě žluté kytky (květiny) a barevní motýli.

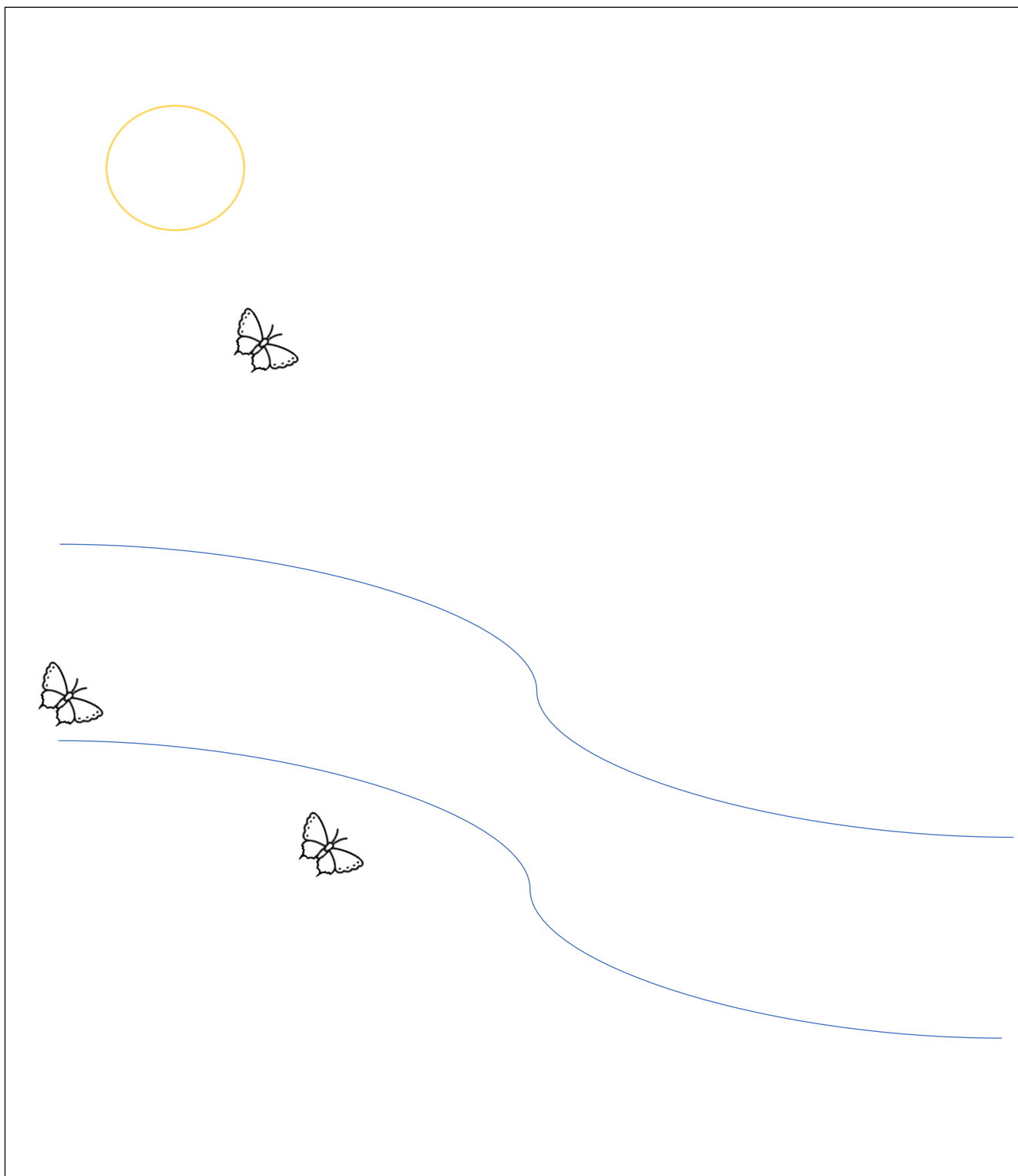
Potextové aktivity

Učitel vybere jiné nedokreslené obrázky a cvičení s žáky opakuje.

Text k poslechu 4 – kreslení podle vyslechnutého textu

Čte učitel: **Dokresli obrázek podle textu. Pak obrázek vybarvi.**

Na nebi svítí sluníčko. U řeky stojí dům. Má dvě okna a uprostřed dveře. Vedle domu roste strom. Na louce rostou kytky a létají motýli.

PL Text 5	Poslech – Pravidla hry
Úroveň	1 (A2)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Dlouhý text, 36 slov
Téma	Hra
Rozvíjené dovednosti	Naslouchání pozorné, soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, mluvení , psaní

Předtextové aktivity

Cvičíme krátkodobou paměť:

- Učitel řekne 5–10 různých slov, která žáci znají a rozumí jim. Žáci si slova zapamatují a jsou schopni je zopakovat. Nezáleží na pořadí. Cvičení na paměť a auditivní vnímání.
- Učitel ukáže žákům 5–10 obrázků jednotlivých věcí, aniž by obrázky pojmenoval. (Např. dům, stůl, sluníčko, strom apod.) Žáci se snaží obrázky si zapamatovat. Následně říkají, co bylo na obrázcích. Čerpají tak ze své krátkodobé paměti a zároveň ze svého mentálního slovníku, když hledají pojmenování zobrazených věcí. Cvičení na paměť, vizuální vnímání a slovní zásobu.

Vlastní činnost – Posloucháme: (učitel čte nebo říká pravidla hry)

Žáci si zapamatují asi 10 věcí na stole. Jeden žák jde za dveře. Ostatní něco změní: některou věc dají pryč, jinou dají na jiné místo a novou přidají. Žák přijde, pozoruje a řekne, co se změnilo.

- Kontrola porozumění – Co jsme slyšeli? (Jak se hraje hra / Pravidla hry)
- Znáte tu hru?

Dopíšte, co chybí.

Předpokládá se, že žáci dopíší vždy jedno chybějící slovo. Pozor, žáci neznají pravopisná pravidla, chybný zápis nehodnotíme jako chybu. Cvičením se opět kontroluje stupeň porozumění slyšenému textu.

Odpovězte:

1. Kolik žáků může hrát? (Všichni)
2. Co ke hře potřebujeme? (10 věcí, stůl)
3. Jak hra začíná? (Žák hádá, co se změnilo.)
4. Jak hra končí? (Žák řekne všechno, co se změnilo.)

Potextové aktivity

1. Zahrajte si popsanou hru. Nemusíte věci jen ubírat nebo přidávat, můžete měnit i jejich místo na stole. Původně bylo třeba mezi věcmi červené autíčko, červená kostka apod. a věci vyměníte třeba za modré autíčko, modrou kostku. Nebo původně byl na stole pejsek plyšák, vyměníte ho za kočku plyšáka apod.
2. Vysvětlíte někomu dalšímu, jak se uvedená hra hraje.

Cvičíme krátkodobou paměť:

1. Opakujte slova, která jste právě slyšeli. (Na pořadí nezáleží.)
2. Řekněte, co jste viděli na obrázcích. (Na pořadí nezáleží.)

Posloucháme:

Žáci si zapamatují asi 10 věcí na stole. Jeden žák jde za dveře. Ostatní něco změní: některou věc dají pryč, jinou dají na jiné místo a novou přidají. Žák přijde, pozoruje a řekne, co se změnilo.

Dopíšte, co chybí:

1. Hrajeme hru Co se _____?
2. Věci jsou na _____.
3. Na stole bylo _____ věcí.

Odpovězte:

1. Kolik žáků může hrát?
2. Co ke hře potřebujeme?
3. Jak hra začíná?
4. Jak hra končí?

Další úkoly:

1. Zahrajte si popsanou hru.
2. Vysvětlete někomu dalšímu, jak se uvedená hra hraje.

PL Text 6	Poznáš pohádku?
Úroveň	1 (A2)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Středně dlouhý text, 31 slov
Téma	Pohádka – rozhovor postav
Rozvíjené dovednosti	Naslouchání pozorné, soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, mluvení

Předtextové aktivity

Práce s pracovním listem navazuje na předchozí obeznámení s pohádkou O Červené karkulce. Je možné pohádku žákům číst nebo vyprávět, ale lepší by bylo, kdyby žáci viděli současně obrazové zpracování. Informace tak vnímá žák zrakovým a sluchovým kanálem a převádí je do slovní reakce v odpovědích na úkoly:

Žáci sledují film/video pohádky O Červené karkulce, popř. naslouchají čtení pohádky a sledují doprovodné ilustrace.

Následuje rozhovor o pohádce – komentujeme nejen děj, ale i postavy:

Je třeba vysvětlit významy slov: karkulka, myslivec (při práci pouze s obrázky by mohli žáci považovat myslivce spíše za lovce).

Kontrola porozumění

Vyprávět pohádku je příliš náročné, žák nemá potřebnou slovní zásobu. Výběrem postav z příběhu dostatečně prokáže porozumění. Žáci mohou psát hůlkovým písmem.

Vyber a napiš, které postavy v pohádce byly:

Karkulka, myslivec, kočka, babička, liška, sova, Hurvínek, vlk

Posloucháme text

(čte/vypravuje učitel, žáci doplní poslední slovo)

Odpovědi na otázky

Jednající postavy – Karkulku a vlka – žáci jistě poznají.

Učitel může mít obrázky z pohádky O Červené karkulce. Žáci obrázky složí podle průběhu děje a řeknou, kam do děje pohádky patří vyslechnutý rozhovor.

Potextové aktivity

Hrajeme vybrané scény z pohádky O Červené karkulce:

(Je třeba, aby žáci respektovali střídání komunikačních rolí při dialogu.)

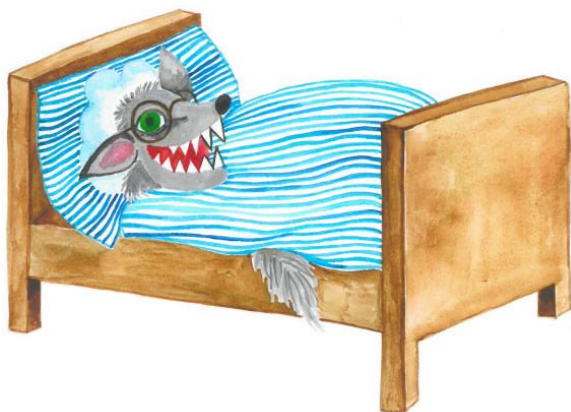
1. Maminka žádá Karkulku, aby donesla babičce košík s dárky k svátku.
2. Karkulka cestou potká vlka a prozradí mu, že jde k babičce.
3. Karkulka mluví s vlkem převlečeným za babičku (žáci mohou použít vyslechnutý rozhovor).
4. Babička a Karkulka děkují myslivci za záchranu.

Text 6 k poslechu – Poznáš pohádku?

Navazujeme na zhlédnutou pohádku: **Vyber a napiš, které postavy v pohádce byly. KARKULKA, MYSLIVEC, KOČKA, BABIČKA, LIŠKA, SOVA, HURVÍNEK, VLK**

Posloucháme text (čte/vypravuje učitel, žáci doplní poslední slovo)

**Babičko, proč máš tak velké oči?
Abych tě lépe viděla.
Babičko, proč máš tak velké uši?
Abych tě lépe slyšela.
A babičko, proč máš tak velké zuby?
Abych tě mohla lépe _____!**

Odpovězte:

**Poznáš, kdo s kým mluvil?
Z které pohádky to bylo?
Patří tento rozhovor na začátek,
doprostřed, nebo na konec
pohádky?**

Další úkoly:

Vyberte si, kterou scénku zahrajete (popis situace vysvětlí žákům učitel):

1. Maminka žádá Karkulku, aby donesla babičce košík s dárky k svátku.
2. Karkulka cestou potká vlka a prozradí mu, že jde k babičce.
3. Karkulka mluví s vlkem převlečeným za babičku (žáci mohou použít vyslechnutý rozhovor).
4. Babička a Karkulka děkují myslivci za záchranu.

PL Text 7 A	O veliké řepě
Úroveň	1 (A1)
Věk	1. ročník ZŠ
Délka	Dlouhý text, popis obrázku + reprodukce pohádky
Téma	Pohádka O veliké řepě
Rozvíjené dovednosti	Naslouchání pozorné, mluvení, soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost (Učitel volí poslech a mluvení, nebo čtení v Textu 7 B.)

Předtextové aktivity:

- a) Co vidíme na obrázku – žáci uvádějí jednotliviny, které zvládnou pojmenovat.

- b) Cvičíme slovní zásobu: děda, dědek, babka, babička, vnučka, pes, kočka, myš, řepa, zasadit, dozrát, vytáhnout... (Ukazujeme pojmenované skutečnosti na obrázku.)

Poslech textu:

Učitel čte (nebo vypravuje) pohádku, žáci naslouchají a sledují obrázky. (Opakující se části textu napomáhají porozumění.)

Zasadil děda řepu, vyrostla řepa velická, převeliká. Když dozrála, chtěl ji děda vytáhnout. Táhne, táhne, vytáhnout nemůže.

Zavolal děda babičku. Babička za dědu, děda za řepu, táhnou, táhnou, vytáhnout nemohou.

Zavolala babička vnučku. Vnučka za babičku, babička za dědu, děda za řepu, táhnou, táhnou, vytáhnout nemohou.

Zavolala vnučka Ťapku. Ťapka za vnučku, vnučka za babičku, babička za dědu, děda za řepu, táhnou, táhnou, vytáhnout nemohou.

Zavolala Ťapka Micku. Micka za Ťapku, Ťapka za vnučku, vnučka za babičku, babička za dědu, děda za řepu, táhnou, táhnou, vytáhnout nemohou.

Zavolala Micka myšku. Myška za Micku, Micka za Ťapku, Ťapka za vnučku, vnučka za babičku, babička za dědu, děda za řepu, táhnou, táhnou, vytáhli řepu.

Otázky k textu:

1. Co děda zasadil?
2. Co chtěl děda udělat?
3. Kdo je Ťapka?
4. Kdo je Micka?
5. Kdo dědovi pomohl?

Potextové aktivity:

1. Zahrajte scénku, jak děda tahal řepu.
2. Podle jazykových dispozic učitel vede žáky k diskusi:
 - a) Jaká je myš? – malá, šedá. A jaký je dědeček? – starý, slabý.
 - b) Máte také babičku nebo dědečka? Kde žijí? Také jim někdo pomáhá jako v pohádce?
 - c) Ťapka je jméno pro psa. Znáte jiná jména pro psa?
 - d) Micka je jméno pro kočku. Znáte jiná jména pro kočku?

PL Text 7 B	O veliké řepě
Úroveň	1 (A2)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Dlouhý text, popis obrázku + reprodukce pohádky
Téma	Pohádka O veliké řepě
Rozvíjené dovednosti	Naslouchání pozorné, čtení , soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, mluvení

Předtextové aktivity:

- a) Co vidíme na obrázku – žáci uvádějí jednotliviny, které zvládnou pojmenovat.

- b) Cvičíme slovní zásobu: děda, dědek, babka, babička, vnučka, pes, kočka, myš, řepa, zasadit, dozrát, vytáhnout... (Pojmenované skutečnosti ukazujeme na obrázku.)

Čteme text

První čtení:

- a) Učitel čte (nebo vypravuje) pohádku, žáci naslouchají a sledují obrázky.

Zasadil děda řepu, vyrostla řepa veliká, převeliká. Když dozrála, chtěl ji děda vytáhnout. Táhne, táhne, vytáhnout nemůže.

Zavolal děda babičku. Babička za dědu, děda za řepu, táhnou, táhnou, vytáhnout nemohou

Zavolala babička vnučku. Vnučka za babičku, babička za dědu, děda za řepu, táhnou, táhnou, vytáhnout nemohou.

Zavolala vnučka Ťapku. Ťapka za vnučku, vnučka za babičku, babička za dědu, děda za řepu, táhnou, táhnou, vytáhnout nemohou.

Zavolala Ťapka Micku. Micka za Ťapku, Ťapka za vnučku, vnučka za babičku, babička za dědu, děda za řepu, táhnou, táhnou, vytáhnout nemohou.

Zavolala Micka myšku. Myška za Micku, Micka za Ťapku, Ťapka za vnučku, vnučka za babičku, babička za dědu, děda za řepu, táhnou, táhnou, vytáhli řepu.

b) Kontrola porozumění textu:

Otázky k textu:

1. Co děda zasadil?
2. Co chtěl děda udělat?
3. Kdo je Ťapka?
4. Kdo je Micka?
5. Kdo dědovi pomohl?

Druhé čtení – čtou žáci po jednotlivých úsecích. Jednotlivé části komentujeme, ověřujeme porozumění. Každou část čte jiný žák.

Kontrolní fáze: Jednotlivé obrázky okopírujeme a nalepíme na samostatné kartičky (karty ke kopírování jsou na další stránce). Žákům kartičky zamícháme.

- a) Seřadte obrázky, jak jdou v pohádce za sebou.
- b) **Reprodukční cvičení** – Vypravujte podle obrázků pohádku.

Potextové aktivity:

Zahrajte scénku, jak děda tahal řepu.

Znáte jinou pohádku?

2.3 Metodická doporučení pro komunikační dovednost MLUVENÍ

Komunikační činnosti v rámci vytváření dovednosti mluvení

Stále připomínáme činnosti, jež se rozvíjejí společně s příslušnou komunikační dovedností, často jako podmínka jejího rozvoje.

1. Koncentrace **pozornosti**, soustředění
2. Trénink krátkodobé **paměti**
3. Sluchová, zraková a prostorová **orientace**

Rozvoj fonemického sluchu

Vyvozování a identifikace hlásek slouží k uvědomění si podoby hlásek a funkce hlásek. Žáci si postupně uvědomují též pozici jednotlivých hlásek ve slovech, postupně budou schopni i celá jednotlivá slova hláskovat, což je nezbytná příprava pro psaní.

Celý tento proces je podpořen nácvikem správné výslovnosti – opakujeme v podstatě činnosti jako při nácviku naslouchání a navazujeme na ně, a to rytmizováním slov slabikováním – to usnadní cizinci výslovnost víceslabičných slov. Pro nácvik výslovnosti je stejně jako pro naslouchání nezbytné nabízet žákům bezchybný mluvní vzor.

Opakování slov. Opakování krátkých vět.

Artikulační cvičení by měla být součástí běžné školní práce. Vedle docvičování správné výslovnosti je však třeba věnovat pozornost už i funkčně užívaným zvukovým prostředkům řeči, což je především přízvuk slovní i větný, a hlavně melodie vět.

Typy projevů, cvičení

1. Pojmenování předmětů a jevů, vlastností a činností
2. Otázky
3. Odpovědi na otázky
4. Krátký monolog – zpráva, minivypřavování
5. Krátké rozhovory (2–4 repliky) učitel–žák, žák–žák.

Užité techniky

1. Práce se souvislým textem – opakování postupně se prodlužujícího textu.
2. Reprodukce vyslechnutého textu – žákům nabídneme nejprve velmi krátký text, vzkaz, sdělení s dějovým prvkem a sledujeme porozumění textu. I žáci, kteří nezvládnou text reprodukovat, mohou textu porozumět. To zjistíme např. otázkami, na které budou žáci krátce odpovídat ano – ne, gestikulací, kresbou.
3. Spontánní monology (minimální sdělení).
4. Dialogy – 2–4 repliky.

2.3.1 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A0–A1)

Pokračujeme v podstatě v intencích práce s dětmi s OMJ v mateřské škole, cvičení opakujeme, popř. rozšiřujeme a docvičujeme, co děti před vstupem do školy nezvládly. Učitel v 1. ročníku ZŠ obdobně pracuje i s žáky, kteří mateřskou školu nenavštěvovali.

Především rozvíjíme fonemický sluch, jak bylo vysvětleno výše a v kapitole naslouchání. Žáci opakují slova podle kvalitního mluvního vzoru. Identifikují přitom hlásky v náslovné pozici, hlásky v koncové pozici i hlásky uvnitř slov.

Pracujeme s tzv. **minimální slovní zásobou** (rozvíjenou již v mateřské škole):

1. Výrazy lokalizační a směrové: **vpředu/dopředu, vzadu/dozadu, nahore/nahoru, dole/dolů**; předložky **pod, nad, před, za, v, u, do**. (Užití předložek nevysvětlujeme jako gramatiku, ale nabízíme vždy celou předložkovou vazbu se jménem, např. *pod postelí – pod postel, nad stolem – nad stůl, před školou – před školu, za nádraží – za nádražím* atd. spolu s tázacími slovy *kde – kam*, přičemž

chyba v užitém tvaru jména v řeči žáka s OMJ je zpočátku nepodstatná, důležité je, aby žák rozuměl rozdílu ve významu určení *kde* a *kam*. Předložkové vazby žáci s oblibou cvičí ve fázi porozumění fyzickým jednáním – převádějí reakce na instrukce, např. stoupni si za lavici – na lavici atd.)

2. Výrazy pravolevé orientace **vlevo/doleva, vpravo/doprava**. (Zde mohou být problémy nikoli v jazyce, ale v pravolevé orientaci vůbec, podobně jako u žáků českých v daném věku.)
3. Výrazy časové **ráno, (dopoledne), poledne, (odpoledne), večer** a pojmenování **dni v týdnu**.
4. Výrazy velikostní a množstevní **velký, malý, více, méně, stejně**.
5. Výrazy volní **chci, nechci, ano, ne**.
6. Výrazy existenční **je, není**.
7. Vyjádření vlastnictví **má, nemá**.
8. Pojmenování barev, alespoň **černá, bílá, červená, zelená, modrá, žlutá**.

Pro komunikaci bude žák s OMJ potřebovat jistě i slovesa – spojujeme je např. otázkou s nějakou osobou: Co dělá kamarád? – *sedí, stojí, leží, spí, jí, směje se, kreslí*... Přídavná jména je výhodné nabízet ve dvojicích slov protikladných významem: **hezký – ošklivý, velký – malý, rychlý – pomalý**, popř. ve dvojicích hodnotících **velký – větší (než), malý – menší (než)** – srovnávací „než“ pochopitelně není součástí stupňovaného tvaru přídavného jména, žákům s OMJ uvádíme z komunikačních důvodů, izolovaná adjektiva spojujeme s vhodným substantivem pro signalizaci tvaru pro příslušný rod, např. **vysoký strom, milá kočička, sladké jablko**.

Slovní zásobu rozšiřujeme tzv. tematickými řadami slov, pokud možno souvisejícími s praktickou činností žáků. Velkým tématem nejmladších žáků bude určitě škola, proto slovní zásobu týkající se školního prostředí budou žáci s OMJ potřebovat co nejdříve. Tematickou řadu slov neděláme příliš dlouhou, např. *škola, třída, lavice, tabule*. Nebo *učitelka, spolužáci, kamarád*. Nebo *batoh, učebnice, sešit, penál*. Nebo *penál, pero, tužka, pastelka, guma* atd. Nároky na zapamatování jsou i tak velké, proces zapamatování podpoříme obrázky pojmenovaných skutečností.

Řadu výrazů si žáci s OMJ osvojí spontánně při společné činnosti s ostatními žáky ve třídě. Pro postupné vytváření sociokulturní kompetence žáků s OMJ je jim třeba nabídnout i kontaktní frazémy – pozdravy, oslovení, představování, tykání/vykání a povědomí o příbězích pro děti, pohádkách. Je vhodné hledat motivy, které se mohou objevit i v původní kultuře žáka s OMJ – u Slovanů to mohou být pohádky Popelka, Sněhurka či Karkulka, u Asiatů už to bude problematictější, ale vzhledem k pronikání západních televizí a různých videoték i do asijského světa se dá předpokládat zdomácnění disneyovských a dalších dětských hrdinů i zde, takže společné motivy bude možno nalézt.

Výběr textů

Vycházíme z textů v pracovních listech, dále vybíráme texty podobného typu.

2.3.2 Pracovní listy – mluvení pro úroveň 1 (A0–A2)

PL Text 8	Oblečení
Úroveň	1 (A1)
Věk	Poslední ročník MŠ/1. ročník ZŠ
Délka	Krátký text, 10 slov, pojmenování jednotlivin
Téma	Dětský svět, sebeobsluha
Rozvíjené dovednosti	soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, mluvení

Pro zadání využijeme symbolů, což usnadní porozumění, žák nemusí odpovídat souvisle. Spokojíme se s konstatací *Ke sluníčku patří...*

Izolované obrázky usnadní dílčí soustředění.

Co je spojeno se sluníčkem? Teplo, hezké počasí.

Co je spojeno s mrakem? Déšť, sněžení. Zataženo. Ošklivé počasí atd.

Učitel může cvičení variovat užitím jiných obrázků.

Text 8 – symboly a obrázky jako podklad k mluvení

Je teplo, svítí sluníčko. Co si oblékneš? Je zima, sněží. Co si oblékneš?

PL Text 9	Rodina venku – Popis obrázku
Úroveň	1 (A1)
Věk	1. ročník ZŠ
Délka	Krátký text, pojmenování jednotlivých osob a jejich činností
Téma	Rodina
Rozvíjené dovednosti	Mluvení , soustředění, pozornost, krátkodobá paměť

Pro rozvoj slovní zásoby a dovednosti mluvení se nehodí každý obrázek stejně, jak ukazuje příklad k Textu 9 a 10, resp. je vidět, jak může být popis obrázku různý.

Text: Kdo je na obrázku?

Žák pojmenovává jednotlivé osoby (popř. i zvířata), uplatní především podstatná jména. I když může říci, co kdo dělá, je obrázek přece jen spíše statický, pro žáka komunikačně nenáročný, žák zvládne úkol splnit výčtem základních pojmenování.

Učitel může cvičení variovat užitím jiného obrázku rodiny. Žáci s OMJ mohou přinést fotografii své rodiny (pokud mají možnost) a pojmenují všechno na fotografii/obrázku.

Text 9 – Rodina, podklad pro mluvení

Kdo je na obrázku?

Co kdo dělá?

PL Text 10	Popis obrázku
Úroveň	1 (A1)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Krátký text, pojmenování jednotlivin
Téma	Byt, rodina
Rozvíjené dovednosti	Mluvení , soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost

Text: Co je na obrázku?

Podobná situace jako u Textu 9 – členové rodiny, tentokrát v kuchyni, přesto je obrázek výrazně dynamičtější, neboť přímo vybízí pozorovatele ke komentování jednotlivých činností zobrazených osob i toho, co se děje za oknem. Navíc je zobrazeno více předmětů, takže i základní pojmenování předmětů musí být bohatší. Pojmenovat jednotlivé postavy na obrázku nestačí. Vzhledem k tomu, že zobrazené postavy navzájem kooperují, je třeba slovy zvládnout, co kdo dělá. Proměně se tedy výrazně potřebná slovnědruhovská skladba popisu, vedle podstatných jmen budou mít výrazné zastoupení slovesa.

Popsat celý obrázek se žákům nemusí podařit, je přeplněn jednotlivinami, jež nemusí všechny postihnout. Učitel může obrázek rozdělit na části a každou nechá popisovat jiným žákem.

Popis tohoto obrázku je zřetelně náročnější, ale i když ho zvládne žák na úrovni A1, přece jen doporučíme tento popis k zařazení až do 2. ročníku ZŠ, kdy žák může mít sám více zkušeností ze soužití v rodině i z „práce“ v kuchyni.

Žák může vyprávět i podle situace ve vlastní rodině.

Text 10 – byt, rodina – podklad k mluvení

Text: Co je na obrázku? Co kdo dělá?

2.3.3 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A1–A2)

Rozvoj fonemického sluchu

Soustředění na výslovnost usnadní i výklad rozdílů mezi tím, co slyšíme, a tím, co posléze napíšeme.

K opakování žákům nabízíme slova se vzrůstající artikulační obtížností:

- Slova lišící se délkou samohlásek
- Slova lišící se měkčením ve výslovnosti (rozdíly *d, t, n, a d', t', ň*)
- Slova se sykavkami
- Slova s artikulačně nejobtížnějšími souhláskami *r, ř, l*

Postupně se zaměřujeme na analýzu slov:

- Říkáme slova a žáci určují, kolik v nich slyšeli slabik.
- Říkáme věty a žáci určují, kolik v nich slyšeli slov. (Pozor: Ve větách neužíváme předložková spojení s neslabičnými předložkami (typ *v lese, k ní, s tou* apod.), neboť ta tvoří vždy se jménem jeden přízvukový takt a ten by žáci zákonitě identifikovali chybně jako jedno slovo.)
- Hrajeme slabičnou slovní kopanou.
- Hra *Hledáme rým* (Analýza vyslechnutých slov.): Žáci naslouchají řadě slov a vyberou vždy do dvojice slova tvarově podobná. Cvičení začneme jednodušší formou: zadáme slovo a pak v řadě nabízíme slova další. Žáci zatleskají, jakmile uslyší slovo, které je se zadaným slovem tvarově podobné, rýmuje se.

Při rozvoji slovní zásoby, jež se především ve 2. ročníku ZŠ rozvíjí velmi rychle, připravujeme i budoucí gramatická poučení, jež mají dopad do formálně správné komunikace, např. u různých her *na Barvy, na Povolání, na Zvířata* apod., kdy rozšiřujeme především slovní zásobu o podstatná jména pro pojmenování uvedených skutečností, připravujeme na rod nebo na číslo podstatných jmen spojováním s příslušnými tvary přídavných jmen, spojováním vybraných podstatných jmen se slovesy dáváme žákovi s OMJ základ pro správnou stavbu věty apod.

V souvislosti se zvládnutím zásad správné komunikace uplatňujeme i **pravidla vedení rozhovoru**, s tím, jak si žáci ujasní, že formální podstatou dialogu je střídání komunikačních rolí, souvisí i rozšiřování repertoáru kontaktních prostředků (rozšiřování sociokulturní kompetence viz výše).

Zvláště v práci v komunikativní dovednosti mluvení se nejzřetelněji může projevit rozdíl mezi projevy soukromými a projevy veřejnými. Ve škole se žáci s OMJ setkávají s oběma typy projevů – kdykoli komunikují s učiteli, jde o projevy veřejné a jejich veřejnost v žácích utvrzujeme důrazem na sociokulturní aspekty českého prostředí: vykáni v hovoru s dospělými, respektování autority učitele, způsob oslovení dospělého, základní kontaktní prostředky a frazémy v řeči atd. Zpočátku se většina žáků s OMJ ostýchá promluvit, všechny své projevy chápe jako veřejné, ve 2. ročníku by však žáci s OMJ měli dostatečně rozlišovat mezi oficiálními, veřejnými projevy a projevy soukromými, komunikaci se spolužáky o přestávkách, po vyučování při zájmových aktivitách, komunikaci v rodině.

Pro rozvoj komunikační dovednosti mluvení volíme nejprve častěji reprodukční cvičení, v nichž žáci často opakují vyslechnutá slova a formulace, někdy celá sdělení, záhy přecházíme ke cvičením produktivním, v nichž žáci vybírají česká pojmenování ze svého mentálního slovníku, sami sestavují věty a uvědomují si úplnost svého sdělení.

Práce se souvislými texty

Povzbuzujeme žáky při každém jejich verbálním projevu, a to i jednoslovném často jako vyjádření porozumění sdělení, postupně je však vedeme k souvislému vyjádření větnému, i když třeba krátkému. Příklady PL 11 a 12 ukazují možnost tvorby krátkého souvislého textu vycházejícího z odpovědi na otázku. Současně ukazují i rozdíl v náročnosti A1 a A2.

Ideálním reprodukčním cvičením je převyprávění vyslechnutého textu – pohádky, příběhu, např. i podle materiálu v PL 7 B, v němž se spojuje cvičení dovednosti naslouchání a dovednosti mluvení.

2.3.4 Pracovní listy – mluvení pro úroveň 1 (A1–A2)

PL Text 11	Barvy – mluvení, produkční cvičení
Úroveň	1 (A1)
Věk	1. ročník ZŠ
Délka	Krátký text, do 10 slov, pojmenování „základních“ barev a jednotlivin
Téma	Barvy
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, vizuální pozornost – zrková analýza, mluvení

Co je...?

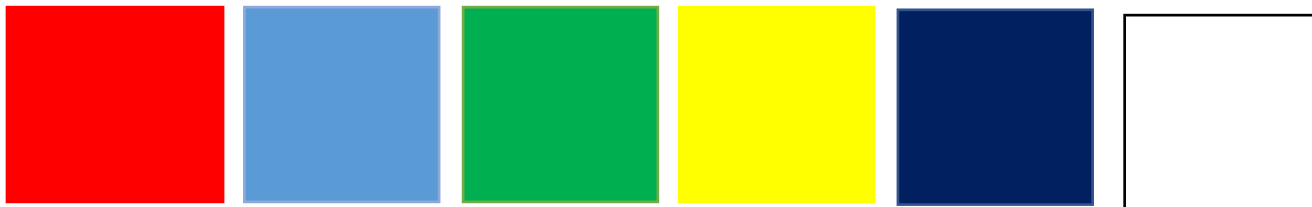
Očekává se, že žák doplní otázku a řekne sám: *Co je červené? A odpoví např. Jablko je červené. A pokračuje podobně dále. Pohybujeme se tedy ve vymezené tzv. minimální slovní zásobě – pojmenování barev. Z hlediska jazykového jde o tzv. základní barvy, neboť jejich pojmenování je jednoslovné, nesložené, jednoduchá otázka i jednoduchá odpověď. Úkol je tedy vhodný pro 1. ročník ZŠ.*

Cvičení lze doplnit dalšími úkoly na rozlišování barev, např. Ukažte ve třídě, co je červené / zelené / bílé atd.

Program Word nabízí různé obrazce – čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh – těmi může učitel úkol variovat. Žák užije pojmenování čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh a zobrazené obrazce rozliší podle barvy. Učitel může žáky vyzvat, aby ukázali třeba modré trojúhelníky nebo černé obdélníky apod., vše v závislosti na poznání daných obrazců v matematice.

Na stejném typu cvičení můžeme ukázat rozlišení úkolu pro 1. ročník ZŠ (Text 11) a pro 2. ročník ZŠ (Text 12). PL 11 a PL 12 jsou ukázkou zvýšení náročnosti úkolu na stejném materiálu vzhledem k rozdílu mezi 1. a 2. ročníkem ZŠ.

Co je...?

Pojmenuj barvy.

Ukaž ve třídě, co je červené, modré...

Pojmenuj a nakresli, co je zelené, modré...

PL Text 12	Barvy, produkční cvičení
Úroveň	1 (A2)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Krátký text, do 10 slov
Téma	Barvy a odstíny barev
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, vizuální pozornost – zrková analýza, mluvení

Stejný úkol jako u Textu 11, může být ale diametrálně odlišný co do náročnosti:

2. ročník

Co je...?

Očekává se, že žák doplní otázku a řekne sám: *Co je růžové?* A odpoví např. *Svetr je růžový.* A pokračuje podobně dále. Mechanismus otázky a odpovědi je stejný jako u Textu 11, náročnost je ale dána volbou barev ve cvičení – už to nejsou tzv. základní barvy, nýbrž odstíny barev nebo barvy méně frekventované. Navíc určit, co je třeba světle modré nebo co je fialové, může být pro žáka (nejen) s OMJ problém. Tento úkol můžeme považovat vzhledem k náročnosti nejen za vhodný až pro 2. ročník ZŠ, ale také již na úrovni A2.

Otázky a úkoly jsou obdobné jako u Textu 11.

Text 12 – Barvy a odstíny barev, podklad k mluvení

Co je...?

2. ročník ZŠ

Pojmenuj barvy.

Ukaž ve třídě, co je růžové...

Pojmenuj a nakresli, co je světle modré...

Která barva se ti líbí/nelíbí?

Jaké barvy má oblečení, které nosíš / máš teď na sobě?

Jmenuj ovoce, které je oranžové...

PL Text 13	Mluvení – můj den
Úroveň	1 (A2)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Dlouhý text, popis průběhu dne
Téma	Co dělám celý den
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, vizuální pozornost, mluvení

Předtextové aktivity

1. Opakujeme dny v týdnu.
2. Rozumíme výrazům: všední den, pracovní den, den klidu, víkend, svátek, kalendář, diář, prázdniny, dovolená.
3. Časové údaje: ráno, dopoledne, poledne, odpoledne, večer, den, noc; dnes, včera, předevčírem, zítra, pozítří; teď, před chvílí, za chvíli.
4. Na papírových hodinách ukazujeme, kolik je hodin. (Cvičíme porozumění: Ukažte na hodinách čtvrt na šest, tři čtvrtě na deset, půl třetí apod. Řekněte časový údaj a ukažte na hodinách, kdy vstáváte, v kolik hodin jdete do školy, kdy obědváte, od kolika do kolika hodin máte odpolední vyučování, kdy večeříte, v kolik hodin jdete spát.)

Vlastní text:

Popište svůj den.

Jde o aktivitu pro rozvoj dovednosti mluvení. Žák si může napsat dílčí poznámky, které by mu mohly pomoci, ale nepředpokládáme písemné zpracování odpovědi / vyprávění žákem.

Při sestavení textu mohou pomoci odpovědi na otázky:

1. V kolik hodin vstáváš?
2. Co rád snídáš?
3. Máš školu každý den?
4. Co děláš odpoledne?
5. Díváš se někdy na televizi?
6. V kolik hodin jdeš spát?

Materiál je určen pro druháky. Pokud i pro ně by byla časová osa náročná, pracujeme pouze s papírovými hodinami a kalendářem.

(Učitel popřípadě může využít i obrazovou posloupnost popisu dne a činností v něm v obdobném pracovním listě v materiálu pro mateřské školy.)

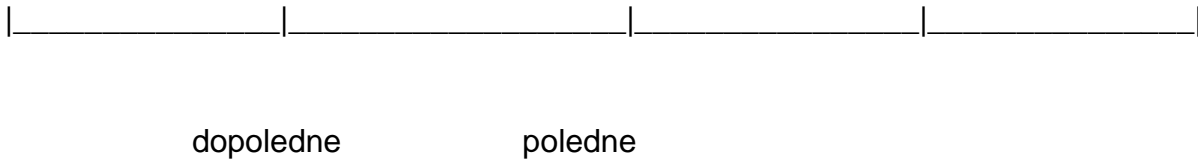
Potextové aktivity

Zeptej se kamaráda na jeho den.

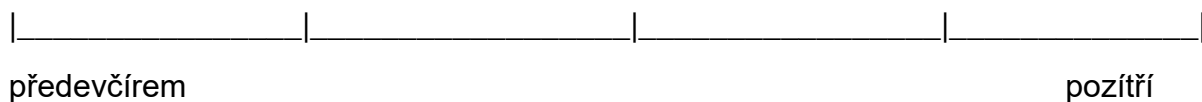
Žáci mohou použít stejné otázky, ale mohou tvořit i otázky jiné, své vlastní.

Text 13 – Mluvení, můj den

Vyznač části dne:

Vyznač dny:

Co dělám celý den

(sestav z odpovědí na otázky):

1. V kolik hodin vstáváš?
2. Co rád snídáš?
3. Máš školu každý den?
4. Co děláš odpoledne?
5. Díváš se někdy na televizi?
6. V kolik hodin jdeš spát?

Další úkoly:

1. Co dělá celý den tvoje maminka?
2. Co budeš dělat za týden?
3. Co dělá celý den tvůj kamarád?

2.4 Metodická doporučení pro komunikační dovednost ČTENÍ

Komunikační činnosti v rámci vytváření dovednosti čtení:

- U nejmladších žáků (zvláště v 1. ročníku ZŠ) nelze zpočátku hovořit o dovednosti čtení srovnatelné s dalšími obdobími. Jde u nich o předčtenářské období, přípravné období pro vstup do dané dovednosti, podobně jako u dětí v mateřské škole. Zahrnuje činnosti (dovednosti a schopnosti) tvořící komplex předčtenářské gramotnosti.
- Podmínkou vytváření dovednosti čtení je znalost písmen. Vlastní čtení mohou zpočátku v této věkové kategorii žáků s OMJ (podobně jako děti v mateřské škole) suplovat symboly, piktogramy (součást vyvíjející se sociokulturní kompetence).

Rozvoj dovedností souvisejících se čtením

- Koncentrace **pozornosti**, soustředění.
- Trénink krátkodobé **paměti**.
- Sluchová, zraková a prostorová **orientace**.
 - Pozn.: Cvičení uvedených dovedností je součástí cvičení jazykových.

Typy textů, cvičení:

- Piktogramy, symboly
- Písmena
- Slova, věty
- Souvislé texty

Techniky čtení:

Globální – dítě porozumí hlavní myšlence vnímaného symbolu, textu. (Nezaměňujte prosím s globální metodou výuky prvopočátečního čtení.)

Počáteční čtení

2.4.1 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A0–A1)

Výběr textů:

1. Symboly, se kterými se žáci seznámili již v mateřské škole:

- Jednoduché symboly obecné – směrové šipky, vykřičník (výstraha), otazník (problém k řešení);
- Barva jako symbol – červená (výstraha), zelená (doporučení);
- Symboly tematicky vázané –
 - počasí: sluníčko, mrak, déšť, sníh;
 - dopravní prostředky: auto, autobus, vlak, tramvaj, metro, letadlo;
- Symboly orientační v budovách – označení WC, šatny, schodiště, výtahu, východu, čekárny, ve školách herny, jídelny, tělocvičny, specializovaných učeben, kabinetů učitelů;
- Symboly sociální – emotikony, – již v 1. r ZŠ;
- Symboly kulturní –
 - sova jako symbol moudrosti pro označení skutečnosti, o které je třeba přemýšlet;
 - kniha – knihovna.

(Interpretace symbolů není stejná ani samozřejmá u různých kultur. I když nemůžeme nárokovat, aby učitel zvládl mateřský jazyk svých žáků cizinců, doporučujeme, aby se intenzivně zajímal o sociokulturní specifika zemí, z nichž jeho žáci přicházejí.)

- 2. **Jednoduché texty** – izolovaná slova, sousloví, krátké věty, krátké souvislé texty.

2.4.2 Pracovní listy – čtení + mluvení pro úroveň 1 (A0–A1)

Pracovní listy obsahují úkoly snadné, ale i náročnější. Určení obtížnosti A1 a A2 je pouze orientační, učitel sám rozhodne, který úkol svým žákům zadá.

PL Text 14	Čtení symbolů
Úroveň	1 (A1)
Věk	Konec 1. ročníku ZŠ
Délka	Krátký text
Téma	Počasí
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, vizuální pozornost – zřetelná analýza, čtení, mluvení

Předtextové aktivity

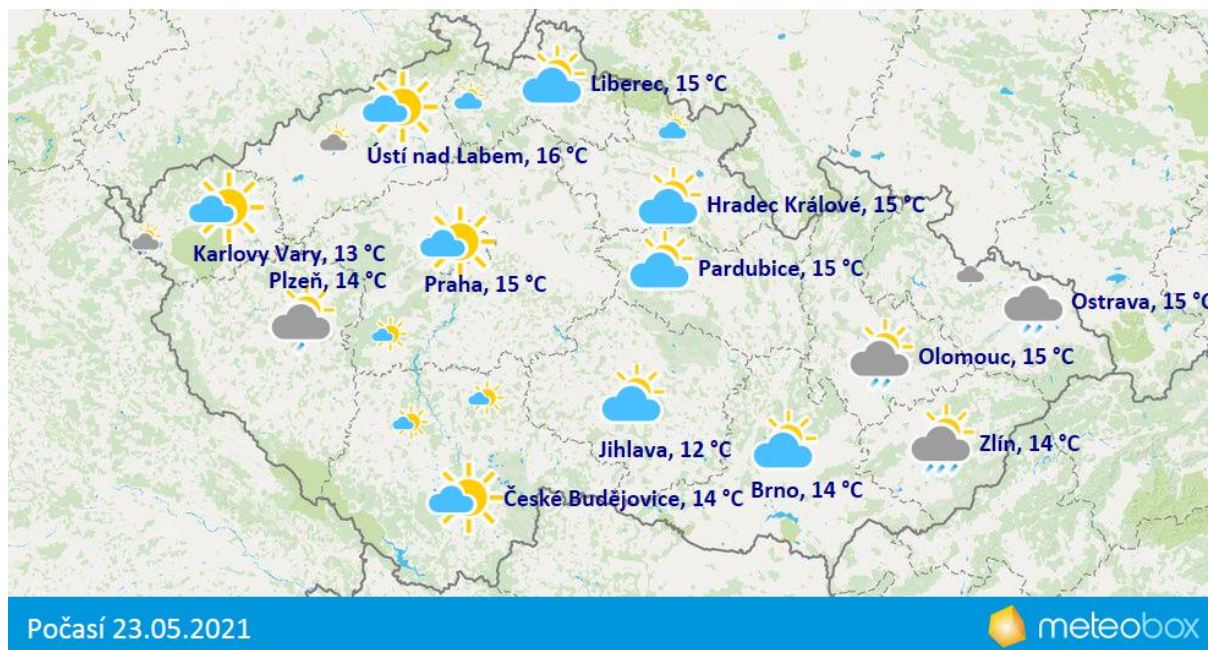
- a) **vazba na prvouku – kalendář přírody: počasí**
komentář značek (piktogramů, symbolů), které ve třídě používáme

Vlastní text:

Čtení symbolů počasí (instrukci čte učitel). Spoj symboly počasí s vhodnými obrázky.

Potextové aktivity

Předpověď počasí – konfrontujeme s jinou mapou, komentujeme vyznačení měst atd. Datum i předpověď počasí aktualizujeme podle doby, kdy cvičení s žáky děláme.

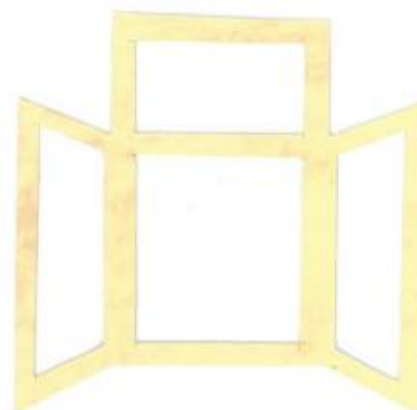

Zdroj obr.:

<https://meteobox.cz/zpravy/59424-predpoved-pocasi-na-tyden-otepli-se-konecne/>

Text 14 – Čtení symbolů, počasí

Spoj symboly počasí s vhodnými obrázky.

A jaké je teď počasí za oknem?
Vyber a překresli symbol.

PL Text 15	Čtení (mazlíčci)
Úroveň	1 (A1)
Věk	Konec 1. ročníku ZŠ
Délka	Krátký text, do 15 slov
Téma	Zvířata – Domácí mazlíčci
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, vizuální pozornost – zraková analýza, čtení, mluvení, psaní

Předtextové aktivity:

- Motivace – hrajeme hru *Kolik zvířat znáš?* Žáci říkají pojmenování zvířat, na která si vzpomenou.
 - Varianta 1: Učitel říká pojmenování zvířat, žáci pojmenování opakuji a vyberou příslušný obrázek z nabízených obrázků.
 - Varianta 2: Učitel ukáže obrázek zvířete, žáci uvedou příslušné pojmenování zobrazeného zvířete.
- Cvičíme obtížná slova: křeček, morče; štěně.

Čteme text:

- První čtení** – žáci si přečtou text potichu.
Kontrola porozumění – učitel se ptá:
 - Kdo je Kazan?
 - Co znamená štěně?
- Druhé čtení** – žáci čtou text opakovaně nahlas.
- Kontrolní fáze:**
Odpovědi na otázky – slova štěně a kotě. Výběr jména pro malého pejska – Kazan a Ďapka – vhodnost výběru jména závisí na osobní zkušenosti dítěte, je subjektivní, nehodnotíme.

Kterého mazlíčka si vyberete? – Žáci pojmenují zvířata na obrázcích. Podle stupně znalosti češtiny můžeme diskutovat o výběru mazlíčka. Pozor: respektujeme žákovy zkušenosti, jsou kultury, v nichž chov domestikovaných zvířat pro potěšení není běžný!

Na linku pod obrázky přepište správně označení zvířat.

Potextové aktivity:

- Odkaz na prvouku: Můj domácí mazlíček
- (úkol v pracovním sešitě)
- Co domácí mazlíček potřebuje (opište):
- Pití, jídlo, místo, péči, páníčka, lásku.

Text 15 – Čtení (mazlíčci)

Kolik zvířat znáš?

Čteme text:

Náš domácí mazlíček

Dostali jsme štěně. Je to malý pejsek. Jmenuje se Kazan.

Učitel se ptá:

- 1. Kdo je Kazan?**
- 2. Co znamená štěně?**

Odpovězte:

Je na obrázku Kazan, nebo Ťapka?

Co jsou domácí mazlíčci?

Kterého mazlíčka si vyberete? Vyberte označení:

PES (ŠTĚŇĚ)

KOČKA (KOTĚ)

KRÁLÍK

MORČE

Pod obrázky přepište správné označení zvířete.

PL Text 16	Čtení – pozdrav z prázdnin
Úroveň	1 (A1)
Věk	Konec 1. ročníku ZŠ / 2. ročník ZŠ
Délka	Středně dlouhý text, 15 slov
Téma	Škola, lidé kolem žáka
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, zraková analýza textu, čtení, mluvení, psaní

Předtextové aktivity:

1. Aktivizujeme časové údaje – věcné znalosti ročních dob, podle možností i měsíců v roce a organizace školního vyučování a prázdnin včetně související slovní zásoby; kombinujeme řečové dovednosti čtení a psaní, u slovní zásoby cvičíme výslovnost, u psaní netrváme na jednotném písmu; cvičíme globální čtení a testovací techniky.
Psaní: Roční doby – žák přečte nabídku, vybere a napíše.
2. Motivace – rozmluvení. Otázky klade učitel, podle uvážení připojí další dotazy.
Ověříme, zda žáci vědí, co je SMS, e-mail.
Přineseme různé pohlednice a ptáme se žáků na využití pohlednic.
3. Cvičíme výslovnost obtížných slov: srdečný, prázdniny.
Slova žáci také napíšou – uvědomí si jednotlivé hlásky a jim odpovídající písmena.

Čteme text:

1. **První čtení – text přečte učitel**, potom po větách žáci.
Ověříme porozumění textu dotazy, zjišťujeme úroveň globálního čtení.
2. **Druhé čtení** – žáci čtou opakovaně po větách nahlas, potom sami potichu. Následně odpovídají na otázku Co je správné? Zjišťujeme úroveň selektivního čtení – dotazy na konkrétní informace.
Tvrzení může přečíst učitel – tehdy zjišťujeme jen porozumění textu. Ve cvičení je užitá testovací technika. V jednotlivých tvrzeních je užit nepravidelný, ale frekventovaný tvar *píše*.
3. **Kontrolní fáze** – učitel zváží zařazení tohoto cvičení podle míry osvojení českých sociokulturních informací u žáků cizinců.

Potextové aktivity:

1. Najdi na mapě moře, přečti jeho jméno.
2. Je moře větší než oceán?
(Cíl aktivity je komunikační, nikoli rozšiřování přírodovědných znalostí žáků.)

a) Roční doby – přepište názvy ke správným obrázkům

ZIMA JARO LÉTO PODZIM

b) Prázdniny – Kdy máme velké prázdniny?

NA JAŘE – V LÉTĚ – NA PODZIM – V ZIMĚ

c) Odpovězte: (Otázky přečte učitel.)

Kde jste byli na prázdninách? Komu pošlete pozdrav z prázdnin?
Jak pozdrav pošlete – SMS, e-mail, pohled?

Čteme text:

Pozdrav z prázdnin

Paní učitelko, srdečný pozdrav z prázdnin u moře Vám posílá Honzík Daněk.

Odpovězte:

- a) O čem je text?
- b) Co je správně?

Pan učitel píše Honzíkovi.

ANO

NE

Honzík píše z tábora.

ANO

NE

Pozdrav píše Honzík Daněk.

ANO

NE

- c) Komu pošleš pozdrav jako SMS?
 - panu řediteli
 - kamarádovi

Další úkoly:

- a) Najdi na mapě moře, přečti jeho jméno.
- b) Je moře větší než oceán?

2.4.3 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A1–A2)

Rozvoj čtecí techniky

Žáci s OMJ se vypořádávají s osvojením čtecí techniky relativně dobře a rychle, což ovšem neznamená, že zvládají čtení po stránce významové, že zvládají čtení s porozuměním. Často text záhy přečtou i se správnou výslovností, ale mnohým slovům nerozumějí, takže u nich nemůžeme mluvit o výrazných pokrocích v dovednosti čtení. Tzv. **čtení globální**, kdy žák porozumí celkovému smyslu textu, i když jednotliviny neregistruje (srov. Pozn. 1 v podkap. 1.1). Obecná charakteristika komunikačních dovedností), přetrvává u žáků s OMJ mnohdy až do 3. ročníku ZŠ.

Pracovní listy se mohou zdát příliš jednoduché a lehké, zaměřují se však na postižení takových textů, které žáci s OMJ nejen přečtou, ale také jim budou rozumět.

Pro **rozvoj** čtení s porozuměním má zásadní význam šíře **slovní zásoby** žáka, proto tzv. minimální slovní zásobu systematicky rozšiřujeme zvláště cvičeními s tzv. tematickými řadami slov, kdy nabízíme krátké, ale tématem vymezené řady slov, vhodně související např. s obsahem vyučovaných předmětů, zvláště prvoukou. Hrajeme jazykové hry, např. tradiční *Země, město*, vzhledem k možné absenci věcných (hlavně zeměpisných) informací u žáků s OMJ však zjednodušujeme výčet hracích položek – použijeme třeba jen věc, jméno, zvíře apod.

Je třeba, aby žáci s OMJ měli možnost často slyšet spisovnou češtinu. Učitelé si jistě uvědomí, že jsou mnohdy jediným mluvčím, který žáku spisovnou češtinu nabízí. Žákovo okolí, spolužáci, mluví běžně mluvenou češtinou, ovlivněnou regionem a většinou nespisovnou. Žáci s OMJ se tak přirozeným způsobem konfrontují s češtinou spisovnou a nespisovnou a učí se porozumět slyšeným i čteným textům v obou těchto kódech.

Výběr textů

1. **Jednoduché texty** – izolovaná slova a slovní spojení, krátké věty
2. **Texty s jednoduchou tematickou/dějovou linií**

2.4.4 Pracovní listy – čtení + mluvení + psaní pro úroveň A1 (A1–A2)

PL Text 17 A	Domácí zvířata
Úroveň	1 (A2)
Věk	Konec 1. ročníku ZŠ / 2. ročník ZŠ
Délka	Středně dlouhý text, 21 slov
Téma	Zvířata, domácí zvířata
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, zraková analýza, čtení, mluvení, psaní

Předtextové aktivity:

1. Motivační hovor na téma Pojedeme na výlet, kde jsme byli na výletě; byli jsme v zoo. Netrváme na odpovědi tzv. celou větou. Obrázky jsou nutné!
Otázky: Co jsou cizokrajná zvířata? Která cizokrajná zvířata znáte? Co jsou domácí zvířata? Která domácí zvířata znáte? Co jsou domácí mazlíčci? Můžete u nás v ČR doma chovat slona?
2. Cvičíme výslovnost: žirafa, tygr, hroch (podle obrázků, které máme k dispozici).
Pozn.: Kráva, prase – viz obr. dále.
3. Připište k obrázkům správné názvy. Žáci budou psát ponejvíce hůlkovým písmem.

Čteme text:

1. **První čtení** – čte učitel, žáci hledají obrázek zvířete, kterého se text týká. Rozlišíme slova koza a koží.
2. **Druhé čtení** – čtou žáci opakovaně nahlas. Soustředíme jejich pozornost na přirozenou intonaci otázky.
3. **Kontrolní fáze** – ověříme porozumění tvaru podmiňovacího způsobu v textu, nabídneme formulaci
...je *třeba* *jíst...*
Rozlišíme ryby a rybičky – akvarijní rybičky, a podle uvážení také slovo rybičky jako ekvivalent ke slovu olejovky.
Podle zájmu žáků diskutujeme o domácích zvířatech nebo o zdravé výživě.

Potextové aktivity:

Učitel vybere motivační otázky k diskusi, podle stupně znalosti češtiny a českého kontextu svých žáků.

1. O kterých zvířatech jsme se učili v prvouce?
(Mezipředmětové vztahy – zvážít, která zvířata může cizinec znát.)
2. Znáte nějaký příběh o zvířeti/zvířatech?
(Učitel může nabídnout některý z titulů knížek pro děti, připomenout filmový příběh, např. večerníček apod. – hovor o knize.)
3. Zpíváme písničky o zvířatech. (Pozor, cizinci mívají s písničkami často nečekané problémy.)

Text 17 A – Čtení, Domácí zvířata

Která domácí zvířata znáte?

Připište k obrázkům správné názvy.

KOZA, PRASE, OVCE, KRÁVA, KŮŇ, HUSA

Čteme text:

Víte, že kozí mléko je zdravé? Martina má ráda sýry z kozího mléka. Sýry, stejně jako ryby, bychom měli jíst často.

Odpovězte:

Jsou ryby také domácí zvířata?

PL Text 17 B	Čtení, zvířata
Úroveň	1 (A2)
Věk	Konec 1. ročníku ZŠ /2. ročník ZŠ
Délka	Středně dlouhý text, 23 slov
Téma	Zvířata
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, zraková analýza, čtení, mluvení, psaní

Předtextové aktivity:

1. Motivační hovor na téma Pojedeme na výlet, kde jsme byli na výletě; byli jsme v zoo. Netrváme na odpovědi tzv. celou větou. Obrázky jsou nutné!
Otázky: Co jsou cizokrajná zvířata? Která cizokrajná zvířata znáte? Co jsou domácí zvířata? Která domácí zvířata znáte? Co jsou domácí mazlíčci? Můžete u nás v ČR doma chovat slona?
2. Cvičíme výslovnost: žirafa, tygr, hroch (podle obrázků, které máme k dispozici).
3. Připište k obrázkům správné názvy. Žáci budou psát ponejvíce hůlkovým písmem.

Čteme text:

1. **První čtení** – text čte učitel, žáci sledují obrázky.
2. **Druhé čtení** – čtou opakovaně žáci nahlas.
3. **Kontrolní fáze** – učitel klade různé otázky o zvířatech na obrázcích, žáci se snaží zvířata popsat nebo aspoň najít u každého charakteristický znak. K tomu může učitel připojit hru *Které zvíře myslím?* Např. Je jako kůň, ale není to kůň. Co to je?

Otázky pod textem:

Žáci odpovídají podle toho, která zvířata viděli v zoo, nebo vybírají z encyklopedie.

Co je pravda? – nabídneme odpovědi ano – ne.

Potextové aktivity:

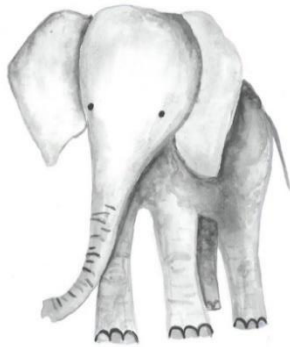
1. Kreslíme zvířata, modelujeme zvířata z hlíny, z modelíny.
2. Učitel čte z encyklopedie, kde vybraná zvířata žijí.

Text 17 B – Čtení, zvířata

Která zvířata jsme viděli v zoo?

Připište k obrázkům správné názvy.

SLON, LEV, OPICE, ŽIRAFKA, ZEBRA

Čtete text:

Dostali jsme encyklopedii zvířat. Našli jsme v ní obrázky zvířat z celého světa. Některá z nich můžeme vidět i v naší zoologické zahradě.

Odpovězte:

- 1. Která další zvířata jste viděli v zoologické zahradě?**
- 2. Je pravda, že žirafa má dlouhý chobot?**

PL Text 18	Čtení lineárního a nelineárního textu
Úroveň	1 (A2)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Dlouhý text, 44 slov
Téma	Škola, rozvrh hodin
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, zraková analýza, naslouchání, čtení, mluvení, psaní

Předtextové aktivity:

- **mluvení:** cvičení k celkovému obrázku: identifikační rozhovor – instrukce čte učitel:
 1. Pojmenujte obrázky.
 2. Co jsou vyučovací/školní předměty? Jmenujte některé. Řekněte jejich pojmenování podle obrázku.
 3. V kterém předmětu potřebujeme knihu, pero, míč, pravítko...?
 4. Kdy počítáme? Kdy píšeme? Kdy čteme? Kdy kreslíme? ...
- **rozvrh hodin řešený jen obrázky**
 1. Přečtete podle obrázků rozvrh na pondělí, na pátek...(předměty Český jazyk, Matematika, Tělocvik / Tělesná výchova, Kreslení / Výtvarná výchova)
 2. Varianta: rozvrh – prázdná tabulka; Které předměty máš v pondělí? – Žák dokreslí symboly předmětů nebo klade kartičky s obrázky, které připravil učitel. Můžeme využít samostatný rozvrhový formulář, v PL nebývá dost místa.
Při dokreslování předmětů žák uplatní svou kreativitu a fantazii, může vymyslet svůj předmět, ale musí říct, co se při něm dělá.
 3. Čteme zkratky – dny (PO, ÚT, ST, ČT, PÁ, SO, NE; popř. varianty zkratk z předtištěných rozvrhů hodin);
Zkratky předmětů – ČJ (český jazyk, čeština), M (matematika, matika), TV (tělesná výchova, tělák, tělocvik), VV (výtvarná výchova, výtvarka, kreslení), HV (hudební výchova, hudebka, zpěv), PRV (prvouka) – píšeme i celou zkratku hůlkovým písmem, vycházíme z aktuální situace ve škole a používaných zkratk, např. ČJS (Člověk a jeho svět) atd., učitel si PL aktuálně upraví.
- **cvičení – psaní:** žák dopíše slova: číst, hrát, počítat.
- **klasický rozvrh se zkratkami předmětů** – čtení zkratk, čtení nelineárního textu. Žák čte: V pondělí máme češtinu, matiku, prvouku a zpěv. Na úterý potřebuju tenisky, máme tělák...

Čteme text:

1. **První čtení** – text přečte učitel
 - Ověření porozumění textu – odpovězte na otázky k textu. Učitel může použít slovo výtvarka.
 - Učitel zjistí, zda jsou v textu slova, kterým žáci nerozuměli.
 - Text přečtou žáci nahlas.
2. **Druhé čtení** – žáci čtou postupně po větách, střídají se, čtou opakovaně.
3. **Kontrolní fáze** – učitel klade doplňující otázky, např. O kterém dni mluví text? Má Lukáš v pondělí kreslení? Atd.

Potextové aktivity:

1. Žáci mohou tvořit další rozvrhy hodin, které by se jim líbily.
2. Mohou se pokusit převyprávět celý přečtený text, mohou referovat o svém školním dni.
3. Odpovědí na otázky.

A. Cvičení k celkovému obrázku (otázky pomůže číst učitel)

1. Pojmenujte obrázky.
2. Co jsou vyučovací/školní předměty? Jmenujte některé. Řekněte jejich pojmenování podle obrázku.
3. V kterém předmětu potřebujeme knihu, pero, míč, pravítko...?
4. Kdy počítáme? Kdy píšeme? Kdy čteme? Kdy kreslíme? ...

B. Rozvrh hodin řešený jen obrázky

1. **Přečtěte** podle obrázků rozvrh na pondělí, na pátek.

	1	2	3	4
PO				
PÁ				

2. Vytvořte si rozvrh sami:

	1	2	3	4
PO				
ÚT				
ST				
ČT				
PÁ				

C. Psaní

Dopíšte slova do vět.

V hodině

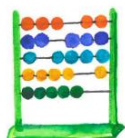
se učíme _____.

Při

budeme _____ na flétnu.

Dnes v

budeme _____ příklady.

D. Přečtěte rozvrh hodin.

	1	2	3	4
PO	ČJ	M	VV	VV
ÚT	M	ČJ	PRV	TV
ST	ČJ	M	HV	AJ
ČT	M	ČJ	ČJ	TV
PÁ	M	ČJ	AJ	PRV

Čtení textu:

Dnes je pondělí a Lukáš má čtyři hodiny. První hodinu bude matematika. Při hodině českého jazyka budou děti číst básničku. Pak se Lukáš těší na prvouku. Paní učitelka říká, že se budou učit barvy duhy. Poslední hodina je tělesná výchova a všichni půjdou na hřiště.

Zapiš zkratkami Lukášův pondělní rozvrh:

Odpověz podle textu:

1. Kolik hodin má Lukáš v pondělí?
2. Má dnes Lukáš výtvarnou výchovu?
3. Co budou žáci číst při češtině?
4. Proč se Lukáš těší na prvouku?
5. Co budou děti dělat na hřišti?

Další úkoly:

Odpovězte na otázky

1. Který je dnes den?
2. Které předměty máš ve čtvrtek?
3. Který je tvůj oblíbený předmět?
4. Umíš vyjmenovat/říct barvy duhy?
5. Kdy je vidět duha?

PL Text 19	Čtení, popis třídy
Úroveň	1 (A2)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Dlouhý text, 74 slov
Téma	Škola, třída
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, osobní zkušenost, zraková analýza, naslouchání, čtení, mluvení, psaní

Předtextové aktivity:

1. **Orientace v prostoru:** cvičíme lokalizační údaje vpředu, vzadu, nahoře, dole, vlevo, vpravo – učitel se ptá: co je nahoře? Co je vpravo, co je dole atd., žáci pojmenují odpovídající předměty. Hra může mít písemnou variantu – žáci neodpovídají nahlas, ale příslušné výrazy napíší. Následuje společná kontrola.
2. **Motivace** – Kimovka: co se změnilo ve třídě; rozhovor: co máme ve třídě, co je v pracovně hudební výchovy apod. Cíl: soustředit žákovu pozornost na vnímání okolí.
3. **Aktivizace dosavadní slovní zásoby** – pojmenováváme přesně různé předměty ve třídě (tabule, obraz, plakát, nástěnka atd.).
4. **Obtížná slova** – přízemí, výkres, nástěnka.

Čteme text

1. **První čtení** – Hlasité čtení
Globální porozumění – dotazy na porozumění textu, otázky učitele: O čem píše Justýna? Popisuje naši třídu?
2. **Druhé čtení**
 - Tiché čtení, následuje opakovaně hlasité čtení.
 - Cvičení ano – ne, cvičení na doplnění – žáci odpovídají podle přečteného textu, dopisují věty podle přečteného textu.
 - Kontrola porozumění – selektivní čtení, využití testovací techniky.
3. **Kontrolní fáze – Odpovězte.**

Potextové aktivity:

1. Malujeme plánek třídy – podle vstupního textu žáci namalují plánek třídy Justýny. (Při opakovaném tichém čtení malují žáci plánek. Púdorys mohou doplnit napsáním pojmenování jednotlivých předmětů, které namalovali.)
2. Říkej/Napiš podle přečteného vstupního textu popis vaší třídy. (Možno variovat podle místních podmínek ve škole, žáci mohou popisovat pracovnu hudební výchovy, jídelnu, šatny apod.)
3. Učitel čte jiný popis prostoru/věci z textu, který mají žáci namnožený k dispozici a mohou ho sledovat, úkolem je popisovanou skutečnost namalovat. Text se může týkat místnosti (např. dětského pokoje), obrazu, hračky, zvířete. Cílem je soustředit žákovu pozornost na proces popisování skutečnosti, uspořádanost informací. V aktivitě spojujeme řečové dovednosti naslouchání, čtení, popř. psaní.

Text 19 – Čtení, popis třídy

Čteme text

Justýna z 2. D píše: Naše třída

Naše škola je velká, je v ní 20 tříd. Naše třída je v prvním patře. Vpředu je tabule a stůl paní učitelky, vzadu visí dvě velké nástěnky. Tam jsou naše obrázky a fotografie. Vzadu je na zemi také koberec, kde hrajeme různé hry. Vlevo jsou tři okna, vpravo jsou knihovny a poličky na papíry, sešity a knihy. Ve třídě je 15 lavic, každá vždy pro dva žáky.

Vyberte podle textu ANO, nebo NE:

Je třída Justýny v prvním patře?	ANO	NE
Ve třídě u Justýny je 20 lavic.	ANO	NE
Ve třídě u Justýny jsou vzadu regály na sešity.	ANO	NE

Odpovězte/dopíšte podle textu:

U Justýny ve třídě je vpředu _____.

U Justýny ve třídě je vzadu _____.

U Justýny ve třídě jsou vpravo _____.

Odpovězte

1. Je v naší třídě vpředu také tabule?
2. Máme v naší třídě také koberec na hry?
3. Kolik oken je ve třídě u Justýny? A u nás?

2.5 Metodická doporučení pro komunikační dovednost PSANÍ

2.5.1 Komunikační činnosti v rámci vytváření dovednosti psaní

1. Uvolňovací cviky a **rozvoj jemné motoriky** ruky.
2. Špetkový úchop.
3. **Grafické elementy**– šikmé čáry, ovály, spirály, kružnice, kličky, oblouky, zátrhy, vlnovky, závitky, obraty.
4. **Hygienické zásady při psaní** – sezení, vzdálenost od očí.

Rozvoj dovedností souvisejících se psaním

1. Koncentrace **pozornosti**, soustředění.
2. Trénink krátkodobé **paměti**.
3. Sluchová, zraková a prostorová **orientace**.

Pozn.: Cvičení uvedených dovedností je součástí cvičení jazykových.

Dovednost psaní postupuje od zvládnutí písmen, slov a vět a představuje tvorbu souvislého (koherentního), resp. členěného, ale významem soudržného (kohezního) textu. Současně zahrnuje jako součást jazykové kompetence jedince i formální/pravopisné kvality textu. To předpokládá vyvinutou kompetenci stylizační, povědomí o tzv. náležitostech jednotlivých slohových útvarů i aktivní zvládnutí pravopisu úměrně věku jedince.

- Pokud se žák s OMJ neučil psát již ve svém mateřském jazyku v domácím prostředí (např. ve škole podle země původu), je tzv. startovací linie pro tvorbu dané dovednosti u žáka s OMJ a žáka rodilého mluvčího v podstatě stejná (s velkou nevýhodou pro žáka s OMJ v neznalosti nebo malé znalosti jazyka). To se týká zvládnutí psaní českých písmen.
- **Význam má i zvolená psací soustava, kterou žákům s OMJ nabídneme. Tradiční jednotažné písmo může být pro mnohé velmi náročné. S úspěchem lze ale pracovat se soustavou Comenia Script. Přestože příležitostí k uplatnění psacího písma je minimum, je třeba, aby se žáci s psacím písmem potkali, neboť životní situaci, kdy budou něco potřebovat zapsat rukou, nelze vyloučit. (Texty napsané jednotažným písmem nabídneme žákovi s OMJ později, když už je alespoň na úrovni A2, aby se naučil rukou napsané texty číst a rozuměl jim.)**
- Žák s OMJ ve srovnání s rodilým mluvčím často spontánně přepíná mezi jazyky, prvotně tvoří text ve svém mateřském jazyce a následně jej zapisuje v češtině. Míra osvojení češtiny jako druhého jazyka je závislá na okamžiku, kdy si jedinec přestane mezi jazyky „překládat“, začne v novém jazyce myslet, a pokud jde o psaní, produkuje text přímo v cílovém jazyce.

2.5.2 Techniky psaní

1. **Fragmentární** – psaní jednotlivin
2. **Napodobivé** – psaní textů podle vzoru

2.5.3 Typy textů, cvičení

1. Jednotlivá písmena
2. Jednotlivá slova
3. Nápis
4. Poznámky
5. Vzkazy, chat (potřebný vzhledem k distanční výuce)
6. Adresa (2. roč. ZŠ)
7. Krátký pozdrav, SMS

Někteří jedinci již v mateřské škole zvládnou napsat jedno nebo i více písmen zpravidla ze svého jména. Mateřská škola však neučí děti psát, to se děje až v 1. ročníku ZŠ. Předpokladem je uvolnění ruky a procvičení tzv. jemné motoriky ruky.

2.5.4 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A0–A1)

Je třeba investovat dostatek času do všech **uvolňovacích cviků** a cvičení grafických elementů, přestože výuka psacího písma nebude mít už tak významnou pozici ve vyučování českému jazyku jako dříve (srov. výše). I pro psaní hůlkovým písmem, které budou žáci s OMJ patrně nejvíce používat, potřebuje jedinec uvolněnou ruku a správně **držené psací náčiní**. Psáním na větší formáty papíru zároveň učíme žáky rozvrhnout si vhodné psací prostor a soustředit se na formální úpravu napsaného textu.

Významnou podmínkou pro rozvoj dovednosti psaní je pro žáka s OMJ **zpětná vazba**, nejčastěji reakce učitele. Při psaní se žák cítí nejvíce osamocen, nevidí bezprostřední reakci komunikačního partnera, což zásadně podmiňuje jeho nejistotu a vytváření zábran, obav ze psaní. Je proto nezbytné vytvořit žákovi s OMJ bezpečné klima pro psaní, **zamezit vzniku strachu z možné chyby**. Žák musí nabýt přesvědčení, že je mu učitel nebo asistent vždy nablízku, aby mu pomohl.

Je třeba počítat s tím, že pro psaní bude žák s OMJ potřebovat **více času** než ostatní žáci.

Výběr textů

1. **Psaní jednotlivých písmen.**
2. **Opis/přepis** slov a vět podle vytištěné předlohy: Žáci s OMJ bývají velmi nejistí, když mají sami něco napsat. Psaní je pro ně subjektivně patrně nejproblematičtější dovedností. Je proto nanejvýš důležité poskytnout žákovi maximální podporu nejlépe opisem nebo přepisem vytištěných slov a vět. Opisovaný text tvoří potřebnou oporu pro vlastní psaní.
3. **Zápis vyslechnutých** slov a vět: V dalším kroku postačí jako opora pro psaní obrázek. Žák pojmenuje zobrazovanou skutečnost a píše podle sluchového vjemu, v podstatě diktuje sám sobě.
4. **Zápis odpovědí** na otázky – zatím v podobě ANO/NE.

Větší počet dále nabídnutých pracovních listů reaguje na potřebu více materiálu při respektování různého pracovního tempa žáků. Úkoly jsou krátké a jsou osamostatněny na jednotlivé pracovní listy.

2.5.5 Pracovní listy – psaní pro úroveň 1 (A0–A1)

PL Text 20	Hledáme písmena
Úroveň	1 (A0–A1)
Věk	1. ročník ZŠ
Délka	Krátký text
Téma	Písmena
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, představivost, osobní zkušenost, prostorová orientace, zraková analýza, psaní

Příprava:

1. **Uvolňování ruky** – psaní grafických tvarů ve vzduchu
2. **Obtahování tvarů písmen prstem**
 - Učitel použije karty s českými písmeny, žáci obtahují kontury písmen prstem.
3. **Nácvik špetkového úchopu** psacího náčiní – pastelky, tužky
4. **Psaní písmen** – žák si vybere kartu s českým písmenem a opíše ho tužkou. Řekne hlásku, kterou písmeno představuje.
Učitel kontroluje psaní, způsob držení tužky, způsob, jak žák při psaní sedí.

Práce s obrázkem:

Učitel položí žákům na lavici karty s českými písmeny, popř. pověsí na tabuli zobrazení písmen.

Najdeš mezi čarami česká písmena?

Lze najít O, X, A, E, T, F, L, P, V, žák s OMJ by mohl najít alespoň jedno písmeno, pokud sám žádné nenajde, vybereme kartu s užitým písmenem a vybídneme žáka, aby porovnáváním zjistil, zda mezi čarami písmeno je.

Text 20 – Psaní, písmena

Najdeš mezi čarami česká písmena? Napiš je.

PL Text 21	Psaní – vybarvi písmena
Úroveň	1 (A0)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Krátký text
Téma	Písmena
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, představivost, osobní zkušenost, prostorová orientace, zraková analýza, psaní

Příprava:

Žáci by si měli stále cvičit jemnou motoriku ruky, předcházet křečovitému úchopu psacího náčiní. Nejen vlastní psaní písmen, ale i manipulace s tvary písmen bude dobrou bariérou pro případné rušivé vlivy písma rodného jazyka žáka s OMJ. Smyslem daného cvičení je mimo jiné i vytváření pracovního návyku přesné práce, žáci by neměli při vybarvování písmen přetáhnout jejich kontury. Obrázek písmen lze podle potřeby zvětšit nebo zmenšit. Cvičení lze s úspěchem zadat i českým žákům.

Přečti a vybarvi:

1. **velká písmena**
2. **malá písmena**
3. **písmena s čárkou**

Text 21 k psaní

Přečti a vybarvi

1. velká písmena
2. malá písmena
3. písmena s čárkou

A p s L E í

a l i m O e

É l o U s M

ú a é m S I

Ů P S o á L

p s é u S

PL Text 22	Psaní, čáp
Úroveň	1 (A1)
Věk	1. ročník ZŠ
Délka	Krátký text, 23 slov
Téma	Psaní jednotlivých písmen
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, představivost, osobní zkušenost, prostorová orientace, psaní

Vypiš ze slov zvýrazněná písmena.

(Všechna zadání čte učitel.)

Žák píše písmem, pro které se rozhodne, např. hůlkovým písmem.

Nejdříve opíše zvýrazněná písmena, pak složí slovo čáp. Pokud nerozumí slovu čáp, vyzveme ho, aby splnil další úkol – přečte si slova kočka, kráva, pes, u nichž se dá předpokládat, že jim bude rozumět, a čarou spojí vždy příslušné slovo s obrázkem. Zbude mu obrázek čápa, takže žák může pochopit, že slovo, které napsal, bude patřit ke zbylému obrázku. Vědomě pracujeme s Aha efektem, žák se současně seznámí s jednou možnou kompenzační strategií při neporozumění vybranému slovu.

Přepis pojmenování zvířat pod obrázky není nadbytečný, cvičíme psaní.

Vypiš ze slov zvýrazněná písmena.

(Všechna zadání čte učitel.)

KOČKA

KRÁVA

PES

Které slovo z vypsanych písmen složíš? Napiš ho: _____

Ke kterým slovům patří obrázky?

(Slova označující zvířata dej do kroužku a kroužky spoj čarou s odpovídajícími obrázky.)

Přepiš označení zvířat pod obrázky, kam patří.

PL Text 23	Psaní, batoh
Úroveň	1 (A1)
Věk	Konec 1. ročníku ZŠ
Délka	Krátký text
Téma	Škola
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, čtení, psaní

Text: Ve školním batohu jsou ...

(Zadání může přečíst učitel.)

Žák čte, porozumí a přepíše slovo k správnému obrázku. Pracovní list se může libovolně rozšířit, např. o učebnice jednotlivých předmětů, potřeby na výtvarnou výchovu, cvičební úbor apod. Nepředpokládá se, že žák zvládne vše nakreslit, ale jednotlivá pojmenování věcí napíše.

Ve školním batohu jsou:

SEŠIT, UČEBNICE, PENÁL, PERO, TUŽKA, PASTELKY, NŮŽKY, PRAVÍTKO.

Přepiš k obrázkům názvy z textu. Co chybí, dokresli.

PL Text 24	Psaní – štítek na sešitě
Úroveň	1 (A1)
Věk	1. ročník ZŠ
Délka	Krátký text
Téma	Škola
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, čtení, psaní, popř. mluvení

Píšeme přímo do ilustrace jako na reálný sešit.

Žák píše své jméno, pokud to umí. Postačí jen první jméno, tj. bez příjmení.

Je možné přijmout i hůlkové písmo, tj. velká tiskací písmena. Pokud žák zvládne psací písmo, rozliší velká a malá písmena.

V diskusi může žák s OMJ komentovat, co znamenají pojmenování, která na sešit nevybral.

Text 24 k psaní

Aby paní učitelka poznala, čím je sešit, potřebujeme ho podepsat. Vyplň štítek na sešitě.

Napiš své jméno.

Vyber pojmenování pro předmět:

MATEMATIKA – KAMARÁD – ČESKÝ JAZYK – BOTY – ČESKÉ BUDĚJOVICE – PRŠÍ

PŘEDMĚT

JMÉNO _____

PŘÍJMENÍ _____

TŘÍDA _____

ŠKOLNÍ ROK _____

Co znamenají pojmenování, která jste na sešit nevybrali?

PL Text 25	Psaní, barvy
Úroveň	1 (A1)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Krátký text, 10 slov
Téma	Barvy
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, čtení, psaní, popř. mluvení

Pracovní list obsahuje šest pojmenování barev tzv. základních, které jsme vymezili již do minimální slovní zásoby, ale také další čtyři pojmenování barev dalších, relativně též frekventovaných. Stále však náročnost úkolu nestoupá, jen vyžaduje širší slovní zásobu.

Úkol lze spojit s mluvením – žák může uvést různé předměty, které zvolenou barvu mají, může říct, která barva se mu líbí apod.

Text 25 k psaní

Názvy barev přepiš na správná místa.

MODRÁ – BÍLÁ – ČERNÁ – ČERVENÁ – ŽLUTÁ – ZELENÁ – ŠEDÁ – HNĚDÁ –
RŮŽOVÁ – ORANŽOVÁ

2.5.6 Metodická doporučení pro etapu odpovídající úrovni 1 (A1–A2)

Po absolvování 1. ročníku ZŠ mívají žáci dovednost psaní relativně dosti omezenou. Poznali všechna písmena, ale s jejich aktivním psaním mohou mít problémy. Zvládají hůlkové písmo čili psaní velkých písmen, nikoli však v jejich tzv. psací podobě. Pokud se pokoušejí psát běžným jednotažným písmem, mohou jim právě podoby velkých psacích písmen dělat problémy, neboť jsou méně frekventované než malá písmena, a žáci je tudíž píšou (a cvičí) méně často.

Výběr textů

Vybíráme jednoduché texty k opisu, volíme obrázky osob a předmětů, k nimž budou žáci připisovat pojmenování. Podle potřeby zařazujeme nejprve uvolňovací cviky a psaní písmen i podle diktátu.

2.5.7 Pracovní listy – psaní pro úrovně 1 (A1–A2)

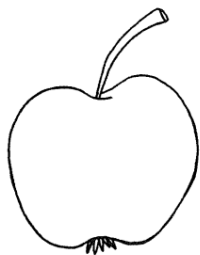
PL Text 26	Psaní, barvy + ovoce, zelenina
Úroveň	1 (A1)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Krátký text
Téma	Ovoce, zelenina + barvy
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, věcná zkušenost, čtení, psaní, popř. mluvení

Žák vyhledá odpovídající pojmenování k obrázku a slovo přepíše na linku pod obrázek. Tvar slova označující barvu mnohdy napoví řešení, i když třeba žák příslušné slovo nezná. Učitel vyhledá další obrázky k obdobnému cvičení, žák může doplnit sám i barvu předmětu.

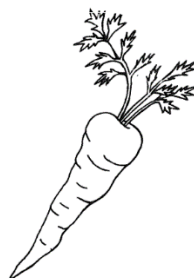
Text 26 k psaní

Přiřaď slovo k obrázku, slova napiš. Obrázek správnou barvou vybarvi.

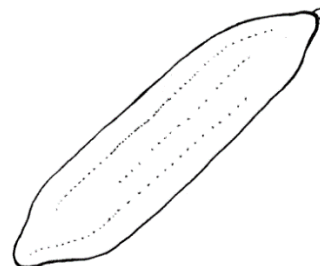
BORŮVKA – JABLKO – CITRÓN – MRKEV – OKURKA – ŠVESTKA

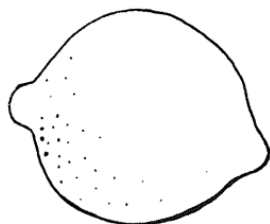
ČERVENÉ _____

ORANŽOVÁ _____

ZELENÁ _____

ŽLUTÝ _____

MODRÁ _____

FIALOVÁ _____

PL Text 27	Vícesměrka – povolání
Úroveň	1 (A2)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Středně dlouhý text
Téma	Povolání
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, věcná zkušenost, čtení, psaní, popř. mluvení

Předtextové aktivity

1. Luštíme rébusy, křížovky, doplňovačky.
2. Vícesměrky – počet směrů čtení (Bude patrně třeba, aby učitel možnosti směrů čtení s žáky nejprve procvičil.)
3. Luštění – význam slova (Zjišťování významů slov bude základní činností. Rozvíjíme slovní zásobu.)

Čteme vícesměrku

Řešení (pro učitele): učitelka, ředitel, doktor, lékař, kuchařka, kuchař, řidič, policista.

V napsaném textu tolerujeme formální nedostatky – pravopis dosud neprobraných a neprocvičených jevů.

Text 27 – Vícesměrka

Najdi 8 slov pro povolání. Co najdeš, napiš na volný řádek.

Poznámka: hledej horizontálně nebo vertikálně

U	Č	I	T	E	L	K	A	P
W	Ř	E	D	I	T	E	L	O
D	O	K	T	O	R	X	F	L
C	Á	L	É	K	A	Ř	L	I
Ě	K	U	CH	A	Ř	K	A	C
G	U	Ř	D	N	I	L	M	I
CH	CH	Z	Ú	A	D	Í	Ý	S
Ř	A	Y	Š	J	I	S	B	T
X	Ř	J	H	Q	Č	Ž	É	A

Tady napiš slova z vícesměrky:

Vyber jedno povolání a napiš, co takový člověk dělá:

PL Text 28	Psaní souvislého textu
Úroveň	1 (A2)
Věk	2. ročník ZŠ
Délka	Středně dlouhý text
Téma	Popis pracovního postupu
Rozvíjené dovednosti	Soustředění, pozornost, krátkodobá paměť, věcná zkušenost, čtení, psaní, popř. mluvení

Cizinci bývají nejistí, když mají sami něco napsat. Proto tento úkol funguje jako přípravné cvičení. Typ psaní: napodobivé psaní. Žák sestaví správně věty, a získá tak souvislý text, který celý přepíše. Potom podle vzniklého souvislého textu může napsat podobný text o výrobě jiné věci. To už je ovšem obtížný úkol často i pro české žáky.

Pokud je tento úkol pro žáky příliš těžký, začneme opisováním/přepisováním krátkých textů. Je třeba, aby učitel k opisu vybral text s ukončeným dějem, aby jej mohl žák reprodukovat a chápal jeho smysl.

Text 28 – Psaní souvislého textu

Kam patří který konec?

Spojte čarou začátek věty se správným koncem věty, pak celý text přepište.

Bára vyrobila

Našla krásný

Nastříhala ho

Z jednoho proužku

Kroužky spojovala

řetěz z papíru.

na úzké proužky.

slepila kroužek.

do dlouhého řetězu.

zlatý papír.

3 Vybraná literatura

Zdroje, z nichž zpracovaný materiál vychází

CEFR Companion Volume with New Descriptors (2018):
Collated Representative Samples of Language Competences Developed for Young Learners aged 7–10 years. Dostupné z: <https://rm.coe.int/collated-representative-samples-descriptors-young-learners-volume-1-ag/16808b1688>

Collated Representative Samples of Language Competences Developed for Young Learners aged 11–15 years. Dostupné z: <https://rm.coe.int/collated-representative-samples-descriptors-young-learners-volume-2-ag/16808b1689>

Společný evropský referenční rámec pro jazyky. Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme. Olomouc: UP v Olomouci, 2002, ISBN 80-244-0404-4.

Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky>

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání. MŠMT ČR 2021.

Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/kurikulum-cestiny-jako-druheho-jazyka> II. [Kurikulum_ZV_test_v2.pdf](#)

Další didaktické opory

ŠINDELÁŘOVÁ, Jaromíra a Svatava ŠKODOVÁ. *Metodika práce s žáky cizinci v základní škole*. Ústí nad Labem: UJEP, 2012, ISBN 978-80-7414-559-9.

ŠKODOVÁ, Svatava. *Kapitoly z lingvodidaktiky češtiny jako cizího jazyka*. Liberec: TUL, 2012.

NOSÁLOVÁ, Barbora a kol. *Učíme češtinu jako druhý jazyk*. Praha: META, o.p.s., 2018, ISBN 978-80-88171-15-7. Dostupné z: <https://www.inkluzivniskola.cz>

Další využitelné internetové zdroje

<https://cizinci.npi.cz>

<https://www.inkluzivniskola.cz>

<https://www.inkluzivniskola.cz/adaptovana-cetba>

<https://cz.pinterest.com/pin/265501340516229872/>

<https://www.hrajeme-si.cz/vyukove-tematicke-obrazy-a1/27-tematicky-obraz-vypravej-pohadku-o-repe.html>

